

FELÜGYELETI HÍREK

Tájékoztató a PSZÁF 2009. I. félévi tevékenységéről, a pénzügyi szervezetek működésének általánosítható tapasztalatairól	3
Aranykönyv, 2008	6
Együttműködés a pénzügyi visszaélések megelőzéséért	6
Tájékoztató a biztosításközvetítői hatósági vizsga új kérdésbankjának bevezetéséről	6
Körlevél a hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások számára a b) típusú ügynökök bejelentéséről a Felügyelet felé	7
Tájékoztató a hitelintézetek részére az azonnali beszedési megbízásokkal kapcsolatban	8
Tájékoztató magánnyugdíjpénztárak megbírságolásáról	8
Tájékoztató a Wabard Biztosító Zrt. termékterjesztésének felfüggesztéséről	9
Tájékoztató a Capital Partners a.s. felügyeleti vizsgálatáról	10

PIACI TÜKÖR

Összefoglaló a tőkekövetelmény direktíva módosítására vonatkozó nyilvános konzultációra bocsátott bizottsági munkaanyagáról	11
Tájékoztató a 2010. évi adatszolgáltatási PM rendeletekről	13
Rendkívüli adatszolgáltatási táblák a portfólió-minőségre és a hitelek hátralékosságára vonatkozóan	14
Tőkepiaci összefoglaló	15

FOGYASZTÓVÉDELEM

Tájékoztató a Felügyelet új fogyasztóvédelmi hatósági jogköréről	19
Tájékoztató levelet kapnak a pénztártagok a visszalépési lehetőségről	19
Magatartási Kódex a lakosság részére hitelt nyújtó pénzügyi szervezetek ügyfelekkel szembeni tisztességes magatartásáról	20

NAGYÍTÓ

„Vissza a ló hátára”	21
----------------------	----

EURÓPAI UNIÓ

Az Európai Bizottság közzétette az új európai pénzügyi felügyeleti struktúra létrehozását célzó jogszabályi javaslatát	30
A 3L3 Bizottságok üdvözlrik az európai pénzügyi felügyelet új intézményi rendelkezéseit	31
A CEBS új elnököt és alelnököt választott	31
A CEBS rövid összefoglalója a működési kockázati kérdések implementációjával kapcsolatos kiegészítő iránymutatásokról	32

MELLÉKLET - SZOLVENCIA II HÍRLEVÉL

Szolvencia II – A hatályba lépésig tartó program	33
A CEIOPS konzultációs anyagai	33
A juttatási rendszerekről szóló vitaanyagról	34
CEIOPS Review Panel aktualitásairól	35
PSZÁF felügyeleti akciói	35

JOGI IRÁNYTÚ

Pénzpiaci állásfoglalások	37
Tőkepiaci állásfoglalások	37
Pénztári állásfoglalások	37
Biztosítási állásfoglalások	37

Tájékoztató a PSZÁF 2009. I. félévi tevékenységéről, a pénzügyi szervezetek működésének általánosítható tapasztalatairól

A 2007. évi CXXXV. törvény a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről (a továbbiakban: a Felügyelet) előírásainak megfelelően a Felügyeleti Tanács elnöke félévente tájékoztatja a pénzügyminisztert a Felügyelet tevékenységéről és a pénzügyi szervezetek működésének felügyelete során nyert általánosítható tapasztalatokról.

I. A FELÜGYELT SZEKTOROK TELJESÍTMÉNYE ÉS KOCKÁZATAI

2009. első felében a magyar pénzügyi szektor működésének környezeti feltételei, a fontosabb meghatározó tényezőket tekintve vegyesen, de a hatások eredőjét tekintve erősen kedvezőtlenül alakultak. A negatív hatású tényezők közül kiemelkedik az európai és a magyar gazdaság nagyarányú recessziója, a pénzügyi források, a tőke folytatólagos szűkössége, azok szokatlanul magas kockázati felárai, valamint a pénzügyi piacok rendkívüli volatilitása. Az említettek nyomán a pénzügyi szektor üzleti teljesítménye határozottan romló irányzatú, kockázatai kritikusan magas szintűnek értékelhetők.

Pozitív oldalon említhető meg ugyanakkor a globális befektetői étvágy április elejétől kezdődött tartó újbóli növekedése, mely során a magyar pénzügyi szektor számára legfontosabb piacok érdemi erősödése, illetve a korábban rekordszintű kockázati felárak jelentős csökkenése következett be. A változás bár kezdeti és törékeny, de számottevő stabilizáló erőként hat, mely a recesszió lendületvesztésre utaló kezdeti jeleivel együtt a reálgazdasági alkalmazkodás és a kevésbé drámaian kedvezőtlen kilátások irányba mutat. A helyzet alapvető jellemvonása azonban változatlanul a nagyfokú volatilitás és a kilátások szokatlan mértékű bizonytalansága, ami az előrejelzésekkel, illetve a kockázatok megítélésével kapcsolatban különös óvatosságra int.

A vázolt körülmények és az előző félév tapasztalatai ismeretében alapvető pozitívumnak számít, hogy 2009. első felében a magyar pénzügyi szektor működésében nem következtek be olyan jelentős zavarok, mint az államkötvény-, illetve az FX-swappiac esetén 2008. októberében. Ebben jelentős szerepet játszott az időközben működőképességét bizonyított IMF/EU finanszírozási megállapodás, illetve a kormányzat és a jegybank stabilizációs intézkedései. Elmondható azonban, hogy az idei első negyedévet rendkívül rossz pénzügyi piaci helyzet, a magyar, illetve forint-denominációjú eszközöket pedig különösen kedvezőtlen befektetői megítélés jellemezte. A helyzet azóta sokat javult, de továbbra is távol van a válság előtti időszakban megszokott állapotoktól.

A pénzügyi szektor a vázolt nehéz feltételek ellenére folyamatosan fenntartotta működőképességét, üzleti teljesítménye pedig a körülményekhez képest viszonylag erős, bár abszolút értelemben egyértelműen romló tendenciájú. Az említett romló irányzat egyik forrása a szolgáltatási volumenek korábbi növekedésének megszűnése, illetve legújában a volumen hanyatlása, ami részben sokszerezően ható keresleti, részben hasonló természetű kínálati korlátok miatt jött létre. További forrásként jelölhető meg a számottevően romló hitelpiaci eszközminőség, amely az elmúlt hónapokban a kapcsolódó veszteségek többszörös növekedéséhez vezetett. A pénzügyi és egyéb piaci eszközök alacsony értékelése, illetve a kedvezőtlen piaci feltételek, az utóbbi három hónap több tekintetben pozitív eseményei ellenére is három fő területen rontják a pénzügyi szektor üzleti teljesítményét. A korábbinál gyengébb forintárfolyam a devizahitelek romló minőségével, a változatlanul magas kockázati felárak a nagykereskedelmi források hozzáférhetőségével és költségszintjével, a nyomott ingatlanpiaci forgalmi és árhelyzet pedig az ingatlancélú hitelek minőségével, a hitelfedezetek értékével, valamint az ingatlancélú befektetések negatív hozamaival rontják a pénzügyi szektor üzleti teljesítményét.

A magyar pénzügyi szektor egyes területeinek teljesítményéről összefoglalóan az alábbiakat érdemes megemlíteni:

- **A bankrendszer** államanyi expanziója a 2008. októberi sokkot követően először nagy arányban lassult, majd a legutóbbi hónapokban lényegében megszűnt. Az ügyfélhitelek tekintetében a lassulást követően az államany mérsékelt ütemű csökkenése bontakozott ki. Jellemző a lakossági hitelek államanyának erősebb, illetve a vállalati hitelek lényegesen gyengébb alakulása. A lassulást, illetve visszaesést mindkét területen keresleti és kínálati tényezők együttes hatása hozta létre. A lakossági területen azonban erősebbnek tűnik a keresleti, a vállalatok pedig a kínálati korlátok szerepe. A két terület közötti eltérés a tapasztalatok szerint jelentős részben annak tulajdonítható, hogy a bankok a magasabb üzleti marzsot biztosító kiskereskedelmi hiteleket preferálják.
- **A kínálati korlát** kialakulásában a forrásellátottságnál láthatóan nagyobb szerepet játszik a hitelfeltételek szigorítása. A mérlegfőösszeg ugyanis 2008. szeptember vége óta tranzakciós alapon valamelyest nőtt, míg az ügyfélhitelek államánya inkább stagnált, a bankok likvid eszközei pedig jelentős mértékben gyarapodtak. Ebből megítélhetően a bankok nagyobb

mértékben szigorították hitelfeltételeiket, mint ahogy azt forráshelyzetük megkövetelte volna. Utóbbi tekintetben általános tapasztalat mind az ár-, mind a nem-árjellegű feltételek szigorítása. Az árfeltételek szigorításának egyik jellemző példája, amikor egy-egy bank bejelenti a svájci frank hitelek, illetve általában a devizahitelezés leállítását, hiszen az euróhitel drágább, mint a svájci frank, a forinthat pedig jóval drágább az euróhitelnél.

- **A bankok forráshelyzetére** a válság előtti időszaknál gyorsabb ütemű ügyfélbetét-növekedés, stabil anyabanki források és csökkenő mértékben rendelkezésre álló egyéb nagykereskedelmi források együttese jellemző. A mind lakossági, mind vállalati forrású új betétállományok a nagybankok átlagában kétszámjegyű éves növekedést eredményező beáramlása részben a magas kamatkörnyezetnek és betétbiztosítási védelemnek, részben az ismét emelkedő pénzügyi megtakarítási rátának köszönhető. Ezzel szemben a külföldi anyabankok magatartására jellemző, hogy 2008. októberében jelentős új forrásokkal járultak hozzá leányvállalataik stabilitásához, azonban november közepe óta a forrástámogatást tranzakciós alapon, nagyjából változatlan szinten tartják. Mindez összhangban áll a hazai nagybankok anyaintézményeinek 2008. őszén tett, illetve idén májusban megerősített elkötelezettségével.
- **A bankrendszer** a nehéz üzleti körülmények ellenére jelentősen nyereséges, mely a 2009. január-májusi időszakra vonatkozóan 15,7%-os évesített tőkejöveldelmezőséget (ROE) jelent. Itt azonban szükséges két megjegyzést tenni. Egyrészt az említett adat a szülő intézményi jelentések összesítéséből származik, vagyis egyebek között nem tartalmazza két nagybank külföldi leánybankjainak eredményét. Utóbbiak - különösen az OTP külföldi leányainak - figyelembe vételével az adat jóval kedvezőtlenebb lehetne, tekintettel főként az ukrán bankrendszerben és ezzel együtt az OTP ukrán leánybankjánál kialakult jelentős veszteségre. Másrészt a banki eredmény és a ROE alakulása erősen szezonális, hiszen az első félévi jöveldelmezőség általában magasabb, a második félévi pedig – főként az értékvesztés-képzés és a működési költségek utolsó negyedévi csúcsa miatt – jellemzően jóval alacsonyabb. Az idei január-májusi jöveldelmezőség ennél fogva 2008-hoz képest határozott romlást mutat, az év egészét tekintve pedig változatlan trend mellett is egyszámjegyű ROE-mutatóra enged következtetni.
- **A bankrendszer** szülő adatok alapján mért viszonylag magas január-májusi jöveldelmezősége mérsékelt szűkülő kamat- és jutalékmárzs, javuló kereskedési és ártértékelési eredmény, lényegesen csökkenő fajlagos működési költségek, valamint többszörösen növekvő értékvesztési és céltartalékolási kiadások egyenlegeként jött létre. A pozitív oldalon megemlítendő a javuló költséghatékonyosság, illetve a kamatmárzs stabilitása, amely a főbb külföldi valuták alapkamatainak csökkenése, és a magyar kockázati felár legutóbbi részleges normalizálódása nyomán következett be. A kereskedési és ártértékelési eredmény értékelésekor azonban óvatosság indokolt, mert e sorokon az aktuális árfolyamoktól, illetve az eszközértékelés számviteli kezelésétől függően számos egyedi, nem tartós elem jelenik meg. Egyértelműen nagyon kedvezőtlen viszont az értékvesztési kiadásoknak a 2008. hasonló időszakához viszonyított több, mint ötszörös növekedése. Figyelemre méltó, hogy a bankrendszer idén január-májusban valamivel több értékvesztési kiadást számolt el, mint 2008. folyamán összesen. Ez a fejlemény az eszközminőségi probléma különös súlyosságára figyelmeztet.
- **A viszonylag kedvező** átlagos jöveldelmezőség mellett fontos körülmény az egyes bankok eredményeinek jelentős szóródása. Január-májusban kilenc bank volt veszteséges. Ezekben az esetekben a veszteséges gazdálkodás jellemző fő oka az értékvesztési és céltartalékolási kiadások már említett gyors növekedése volt. Figyelembe véve a banki eredményalakulás szezonálisáról feljebb leírtakat, az év egészét tekintve, az üzleti feltételek további romlása nélkül is a veszteséges bankok számának további növekedésére kell számítani.
- **A nem-teljesítő eszközök** értékvesztési fedezetéről szóló intézményi adatok jelenleg március végéig állnak rendelkezésre. Ebben az időpontban a késedelmes és újrátárgyalt követelések, a teljes követelésállomány 2,7%-át tették ki. Az említett állományból, a Felügyelet saját módszertanával kalkulált várható veszteség 2009. első negyedében 19%-kal, a nem-teljesítő eszközök fedezetére rendelkezésre álló értékvesztési állomány pedig 18%-kal nőtt. A folyó késedelmességi statisztika alapján számított províziós fedezettség tehát kismértékben, 105%-os szintre emelkedett.
- **A fenti adatok** értékelésekor azonban ismételten csak óvatosságra van szükség. Egyrészt azért, mert a várható veszteség mindenfajta számítása valamilyen mértékben önkényes módszertanon alapul, másrészt azért, mert a gazdasági recesszió körülményei között a veszély nagy részét azok az eszközök jelenthetik, amelyek még nem késedelmesek, de hamarosan azzá válhatnak. Ezzel kapcsolatban figyelemre méltó, hogy ha a március végén késedelmes tételek adósaival szemben fennálló összes egyéb követelést is azonos módon késedelmesnek tekintjük, akkor az összes nem-tejesítő követelések aránya 13,1%-osra nő, a províziós fedezettség aránya pedig 38%-ra csökken. Ez természetesen szélsőségesen óvatos feltételezés, a nem-tejesítő követelések és a belőlük várható veszteség tényleges arányának jelentős valószínűséggel az említett kétfajta számítás eredménye között kell elhelyezkednie.
- **A bankok tőkeellátottsága** tekintetében pozitív fejlemény, hogy az intézmények átlagos tőke megfelelési mutatója a 2009. január-májusi időszakban emelkedett, és május végén 11,8%-os szintet ért el. Ebben az időpontban mindössze egy kisbank maradt el csekély mértékben (7-8% közötti TMM-értékkel) a szabályozási minimum szintjétől, illetve két nagybank TMM-je 9-10% közötti értéket vett fel. Az összes többi bank tőke mutatója 10% fölötti volt. A tőke megfelelés erősítésére, a szabályozási minimumszint fölötti tartalék felhalmozására irányuló banki törekvés megfelel a jelenlegi működési feltételek szokatlanul magas kockázatainak.
- **A szövetkezeti hitelintézetek** működésében ugyancsak megfigyelhető a mérlegdinamika legutóbbi lassulása, majd megszűnése. A szövetkezetek a betétgyűjtésben lemaradóban vannak a bankoktól, mert az utóbbiak által ajánlott kedvező kamatozatokat nem tudják, vagy kívánják biztosítani. 2009. január-májusban betétállományuk, illetve a forrásoldalról meghatározott mérlegfőösszeg is csekély mértékben csökkent. Ez azonban a meglévő jelentős forrástöbblet és a hitelezési dinamika visszaesése

miatt nem okozott komoly forrásproblémákat, ami hozzájárult a szövetkezeti kamatmarzs szintjének fenntartásához. A hitelállomány csekély mértékben nőtt, mert a változatlan lakossági hitelállomány mellett vállalati irányban némi expanzió valósult meg, nagy valószínűséggel összefügg a banki hitelfeltételek szigorodásával. A szövetkezetek értékvesztési kiadásai az első negyedévben, év/év alapon 23%-kal nőttek, a működési költségszint pedig hajszálnival csökkent. A nyereséges gazdálkodás fennmaradt, de az adózott eredmény átlagosan 7%-kal visszaesett.

- **A pénzügyi vállalkozások** mindenképpen a gazdasági recesszió jelentős vesztesei, mert legfontosabb tevékenységeik – az ingatlanok és a gépjárművásárlás finanszírozása – a válság erősen sújtott területeire irányulva nagyon kemény keresleti korlátokba ütköznek. Különösen erősen sújtott terület a faktoring, amelyet viszont egy kínálati jellegű tényező, a követelések vásárlásához szükséges hitel feltételeinek nagyarányú szigorítása vetett vissza. Mindez tükröződik az ügyfélkövetelések 2009. első negyedévre, tranzakciós alapon számított 6%-os csökkenésében. További probléma, hogy a pénzügyi vállalkozások eszközei a hitelpiac legkockázatosabb szegmensét képviselik, ami a válság körülményei között az eszközminőségi problémák kiéleződését eredményezi. A vállalkozások értékvesztési kiadásai 2009. első negyedében, éves összevetés alapján 222%-kal növekedtek. Ennek következtében az összes vállalkozás eredménye negatívvá vált.
- **A biztosítási szektor** hasonlóképpen erős keresleti korlátokkal küzd, elsősorban a befektetési termékek és az életbiztosítás területén. A biztosítók díjbevételei az idei év első negyedében év/éves alapon 14%-kal csökkentek, ami mögött nagyjából stagnáló nem-életági, 28%-kal visszaeső unit-linked és 7%-kal mérséklődő hagyományos életbiztosítási bevételek álltak. Az életági kereslet visszaesése részben a befektetések szerkezetét érintő erőteljes reintermediációs folyamat, részint pedig a háztartások jövedelmi bázisának és biztosítási hajlandóságának csökkenése miatt következett be. A biztosítási tevékenység egésze viszont 2009. első negyedében továbbra is számottevően nyereséges volt, a szektor átlagos tőke megfelelési indexe pedig magas szintről mérsékeltén tovább emelkedett. A befektetések piaci értéke szempontjából alapvetően fontos pozitív változás a forint államkötvénypiac legutóbbi jelentős emelkedése.
- **A befektetési vállalkozások** által kezelt vagyon értéke 2009. első négy hónapjában mérsékeltén emelkedett, az eredményt nagymértékben meghatározó értékpapír- és származtatott termékforgalom viszont jelentősen csökkent. A vállalkozások összes adózott eredménye így éves összevetésben 11%-kal mérséklődött, de a szektor változatlanul jelentősen nyereséges. A befektetési vállalkozásokat természetesen kedvezően érinti a tőkepiac legutóbbi élénkülése, főként a forgalomhoz és a kezelt vagyonhoz kapcsolódó díjak, kisebb részben pedig a vállalkozások saját pozícióin elérhető tőkenyereség miatt.
- **A befektetési alapok** állománya 2009. első felében mérsékeltén, mintegy 2%-kal csökkent. Az alapok eszközei ez idő alatt az induló állomány több mint 6%-kával felértékelődtek, vagyis az állomány csökkenése folytatódó tőke kivonás miatt következett be. Utóbbi főként a kötvény-, ingatlan- és garantált alapokból történt, és a második negyedévben jelentősen felgyorsult az év első három hónapjához képest. Ez utóbbi eseményben jelentős szerepet játszott a bankbetétek irányában történő áramlás, illetve az ingatlanalapokból a 2008. novemberi forgalmazási moratórium, azt követően pedig a hosszabb elszámolási időszak bevezetését követő lökésszerű visszaváltási forgalom. Az ingatlanalapok állománya június végéig 269 milliárd forintra csökkent, ami a 2008. március végi csúcshoz viszonyítva alig több, mint felét jelenti. Az itt létrejött állománycsökkenés nagyrészt tőke kivonás, kisebb részben pedig az alapokban található ingatlanok leértékelésének eredménye volt.
- **A pénztárak** létszáma és tagdíjbevétele 2009. első negyedében év/éves alapon az önkéntes nyugdíjpénztárak esetében kissé csökkent, az egészségpénztárak esetében viszont jelentősen nőtt. A magán-nyugdíjpénztárak esetében a taglétszám dinamikus, 6%-kal nőtt, a tagdíjbevételek viszont az időközben bekövetkezett jövedelmi és munkaerőpiaci sokk miatt mindössze 2%-kal gyarapodtak. A szolgáltatások tekintetében az önkéntes nyugdíjpénztáraknál nem következett be további növekedés, sőt, az említett kiadások éves összevetésben csökkentek. A befektetési tevékenység eredménye az első negyedévi tőkepiaci trendnek megfelelően változatlanul jelentősen negatívan alakult. A portfólió összetétele és a második negyedévi piaci események alapján azonban a teljes első félévi befektetési eredmény szerény mértékben pozitív előjelű lehet.

A pénzügyi szektor 2009. évi prudenciális kockázatai változatlanul a hitelpiaci intézményeknél, illetve azokon belül a teljes hazai közvetítőrendszer kétharmadát képviselő bankszektorban összpontosulnak. Az idei év kiemelkedően legnagyobb kockázata e téren a hitelminőség nagyarányú romlása, amelyet a likviditási, illetve forráskockázat, főként a piaci volatilitást, és az ingatlanpiac helyzetét és a kockázati felárakat összefoglaló piaci kockázatok, illetve – az egész pénzügyi szektorra érvényes módon – a keresletsökkenés erős kockázata egészít ki. Különösen jelentős veszély az egyes kockázatokhoz tartozó párhuzamos és erős sokkok kialakulásának szokatlanul nagy valószínűsége, a környezeti feltételek rendkívüli változékonysága, illetve a várható hozamnak és a kockázatoknak a szokásos állapothoz képest nagymértékben és kedvezőtlen irányban eltolódott viszonya. Erre tekintettel a pénzügyi szolgáltatók részéről óvatossági döntésekre, defenzív stratégia alkalmazására, illetve a szokásosnál jelentősebb tőke- és egyéb tartalékok felhalmozására van szükség.

A hitelminőség alakulásával kapcsolatban kiemelendő, hogy az a bankszektor 2009. évi jövedelmezőségét alapvetően veszélyezteti. Amennyiben ugyanis az értékvesztési kiadásoknak az első öt hónapban tapasztalt növekedési üteme az év hátralévő részében is fennmarad, akkor 2009-ben a bankrendszer összesített eredménye nagy valószínűséggel negatív lesz. Ennek lehetősége egyáltalán nem kizárt, hiszen logikus feltételezés, hogy az első félévi gazdasági visszaesés nyomán az adós ügyfelek pénzügyi helyzete némi időbeli eltolódással romlik, a jelentősebb és tartós fizetési késedelmek, illetve az azok nyomán várható negatív visszacsatolások kialakulásának időszükségletéből adódóan. E szempontból a bankok 2010. januárban benyújtott jelentései lesznek különösen fontosak, mert a késedelmi és értékvesztési problémák aránytalanul nagy része csak a negyedik negyedévi portfóliótáblákban jelenik meg.

[Tájékoztató a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének 2009. I. félévi tevékenységéről, a pénzügyi szervezetek működésének általánosítható tapasztalatairól](#)

Aranykönyv, 2008

Az Aranykönyv sorozat különálló részei évenként, egyenként mutatják be a részvénytársasági hitelintézetek, a szövetkezeti hitelintézetek, a hitelintézeti fióktelepek, a pénzügyi vállalkozások, a befektetési vállalkozások, a befektetési alapkezelők, a biztosítók és a pénztárak legfontosabb egyedi, publikus adatait.

[Aranykönyv, 2008](#)

Együttműködés a pénzügyi visszaélések megelőzéséért

A Magyar Köztársaság Rendőrsége és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete határozatlan időre szóló együttműködési megállapodást kötött minden olyan bűncselekmény visszaszorítása és megelőzése érdekében, melyek a pénzügyi intézményrendszerek és a pénzügyi piacok iránti bizalmat veszélyeztetik.

Az ORFK és a Felügyelet között megkötött megállapodás célja, hogy biztosítsák a pénzügyi piacok megbízható, átlátható, prudens és hatékony működését, szolgálva a felügyelt intézmények, és ügyfelek védelmét, biztonságát.

Az együttműködés kiemelt célja a pénzügyi visszaélések elleni fellépés új szemléletének kialakítása a büntetőeljárás és a felügyeleti ellenőrzés során, az ezzel összefüggő képzés megszervezése és az abban való részvétel, valamint a közös felvilágosító tevékenység a fogyasztói gondolkodás és magatartása átalakítás érdekében.

Az együttműködés során kiemelt területnek tekintik a Felek a készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel történő visszaélés, a hitelezéssel, elsősorban a gépjármű- és lakásfinanszírozással összefüggő csalás és orgazdaság, az ugyanazon tulajdonosi vagy ügyfélkörhöz kapcsolódó ismétlődő, szervezett kereteket öltő pénzügyi visszaélések, a hitelintézetek sérelmére elkövetett rablások, a készpénzkiadó automaták elleni támadások és az elektronikus pénzügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos jogellenes magatartások visszaszorítását és megelőzését.

A közös cél megvalósítása érdekében az intézmények e témákkal kapcsolatban célzott adatgyűjtést és elemzést végeznek, felmérik az új jelenségeket és jövőbeni kockázatokat, éves helyzetértékelést készítenek a hazai és nemzetközi trendekre és a megelőzés módszertanára kiterjedően, továbbá egymás részére rendelkezésre bocsátják a – személyes adatokat, bank-, üzleti és egyéb titkot nem tartalmazó – statisztikáikat, elemzéseiket.

A Felek a megállapodásnak megfelelően az összehangolt fellépés érdekében egyeztetik álláspontjaikat a kiemelt területekkel összefüggő adatgyűjtés és hasznosítás jogi kereteinek kialakítása érdekében, továbbá a kapcsolódó jogszabályalkotás és módosítás során.

Budapest, 2009. szeptember 14.

[Együttműködés a pénzügyi visszaélések megelőzéséért](#)

Tájékoztatás a biztosításközvetítői hatósági vizsga új kérdésbankjának bevezetéséről

TISZTELT KÉPZŐ ÉS VIZSGÁZTATÓ INTÉZMÉNY! TISZTELT VIZSGÁZÓK!

Tájékoztatjuk Önöket, hogy a Felügyelet a biztosításközvetítői hatósági vizsgáztatáshoz új kérdésbankot vezet be. A kérdésbank összeállítása során a Felügyelet elsősorban a 2008. november 5-étől alkalmazott kérdések felülvizsgálatára, pontosítására törekedett, emellett kisebb részben új kérdések felvételére is sor került. Az új kérdésbank a szakmai érdekképviselői szervek (FBAMSZ, MABIASZ, MABISZ) bevonásával készült.

A Felügyelet a kérdésbankot legelőször a 2009. október 27-i vizsganapon alkalmazza.

Az új kérdésbank megtekinthető e cikkhez csatolva, illetve a Felügyelet honlapján az [Intézményeknek/Biztosítók/Hatósági vizsga](#) hivatkozás alatt is elérhető.

Budapest, 2009. szeptember 21.

Kapcsolódó anyagok

[Tájékoztatás a biztosításközvetítői hatósági vizsga új kérdésbankjának bevezetéséről](#)

[Vizsgakérdések \(alkalmazandó 2009. október 27-től\)](#)

Körlevél a hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások számára a b) típusú ügynökök bejelentéséről a Felügyelet felé

BANKOK, TAKARÉKSZÖVETKEZETEK, PÉNZÜGYI VÁLLALKOZÁSOK ADATSZOLGÁLTATÁSÉRT FELELŐS VEZETŐJÉNEK

Tárgy: hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások számára a „b) típusú ügynökök Felügyelet felé történő bejelentése

A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 3. § (9) bekezdésének rendelkezése szerint a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete engedélye nélkül végezhető – a Hpt. 3. § (1) bekezdésének h) pontjában meghatározott, a 2. számú melléklet I. fejezet 12. pont b) alpontja szerinti – ügynöki tevékenység.

Ezen „b) típusú ügynökök esetében a hitelintézet az ügynök személyét – a Hpt. 3. § (9) bekezdés alapján – a Felügyelet által meghatározott módon és gyakorisággal kell a Felügyeletnek bejelenteni.

A Felügyelet megvizsgálta a HPTPU táblán az elmúlt év során elektronikusan - a Kihelyezett Adatközlő Program (KAP) rendszeren keresztül - beküldött jelentéseket, mely a b) ügynökökre vonatkozó adatokat tartalmazza. Az ellenőrzés során számos jelentésnél hibás adattartalommal (adószám mező üresen hagyása, azonos adószámon több társaság, vagy egyéni vállalkozó bejelentése, adószámnál nem az első 8 karakter alkalmazása, alkalmazottak bejelentése, stb.) került beküldésre, illetőleg automatikus betöltésre.

A felügyelet pontos nyilvántartása érdekében kérjük a bejelentett adattartalmak felülvizsgálatát, illetve javítását és egyszeri alkalommal a

2009. szeptember 15. napján aktuális,

érvényes megbízási szerződéssel rendelkező ügynökeik adatait – a szokásos módon – a HPTPU táblán, a Felügyelet Kihelyezett Adatközlő Program (KAP) rendszeren keresztül (a „Kitöltési útmutató” segítségével, amely megtalálható az:

- [Adatszolgáltatás/Hitelintézetek/Kapcsolódó anyagok](#),
- [Adatszolgáltatás/Pénzügyi vállalkozások/Kapcsolódó anyagok](#)

menüpont alatt) kitöltve

2009. szeptember 30. napjáig

küldjék be.

A szeptember 15-30. közötti időszakban kötött, illetőleg megszüntetett szerződésekről a bejelentést szeptember 15. után küldjék.

Ezt követően pedig az új ügynöki szerződés kötések, illetve megszüntetéseket a változást követő 5 munkanapon belül kell teljesíteni.

Amennyiben az ügynök törzsszáma/státusza változatlan, viszont a nevében, székhelyében változás történt, valamint ha az ügynök külföldi székhelyű társaság, úgy ezen bejelentést, illetve változást kérjük postai úton – tehát nem a KAP rendszeren keresztül – az Engedélyezési Igazgatóság részére megküldeni a nyilvántartásba való felvitel, illetve javítás, módosítás érdekében. Kérjük a bejelentés tárgyában a „b) ügynök adatmódosításának bejelentése” szöveget feltüntetni.

Felhívjuk figyelmüket, hogy az előző bekezdésben hivatkozott adatokban történt változások, illetőleg a külföldi székhelyű ügynök KAP rendszeren keresztüli bejelentése a nyilvántartásba automatikusan nem töltődik be, ezért azt a Felügyelet bejelentési kötelezettség teljesítéseként nem tudja elfogadni.

Kérjük, szíveskedjenek a jelen levelünkben kért egyszeri bejelentést, illetve a jogszabályban előírt adatszolgáltatásokat mindenkor határidőben teljesíteni.

Budapest, 2009. augusztus 31.

Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete

Kapcsolódó anyagok

[Körlevél a hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások számára a b\) típusú ügynökök bejelentéséről a Felügyelet felé](#)

[Kitöltési útmutató - hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások számára b\) típusú ügynökök Felügyelet felé történő bejelentése](#)

[Kitöltési útmutató segédlet - hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások számára b\) típusú ügynökök Felügyelet felé történő bejelentése](#)

Tájékoztatás a hitelintézetek részére az azonnali beszédési megbízásokkal kapcsolatban

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (továbbiakban: Felügyelet) tevékenységének céljaival összhangban, az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség (továbbiakban: OMMF) kezdeményezésére tájékoztatóban hívja fel a pénzügyi intézmények figyelmét az azonnali beszédési megbízások teljesítése során felmerülő problémákra.

Az OMMF az általa jogerősen meghozott, pénzbírságot kiszabó határozatok végrehajtása során 2008. március 1-től kezdve él azzal a lehetőséggel, amit részére a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXI. törvény (továbbiakban: Ket.) 133. § (1) bekezdése biztosít, azaz a követeléseket azonnali beszédési megbízás útján érvényesíti.

Az OMMF ezen tevékenységének gyakorlása során több ízben tapasztalta, hogy a pénzügyi intézmények elmulasztják a Ket. 133. § (4) bekezdésében foglalt kötelezettségüket azáltal, hogy az OMMF-et, mint jogosultat nem értesítik arról, hogy a megbízást fedezet-hiány miatt nem tudja teljesíteni. Emiatt az OMMF a behajtásra váró fennakadást okoznak, mivel az értesítés hiányában a behajtásra váró követeléseket a sikertelen azonnali beszédési megbízást követően csak késedelmesen tudja továbbítani az adóhatóság részére adók módjára történő behajtás céljából.

- **Az OMMF szerint** egyes pénzügyi intézmények nem tesznek eleget a pénzforgalom lebonyolításáról szóló 21/2006. (XI.24.) MNB rendelet (továbbiakban: MNB rendelet) 8. § (3) bekezdésében foglalt kötelezettségüknek.
- **Az OMMF szerint** szintén gyakran előfordul hiányosság, hogy hibás jogszabályi hivatkozás címén a pénzügyi intézmények visszaküldik az azonnali beszédési megbízást, pedig az OMMF az MNB rendelet 28. § (1) bekezdése alapján jogszerűen hivatkozik a Vht. 82/A szakaszára a Ket. 133. § (1) bekezdés helyett.
- **Nehezíti az együttműködést,** hogy a pénzügyi intézményeknél az ügyintézés végző szervezeti egységek elérhetősége az OMMF számára nem ismert, ezáltal hivatalos célból sem tudják az ügyintézőket elérni, kizárólag a pénzügyi intézmények telefonos ügyfélszolgálatára, vagy központi elektronikus levelezési címe áll rendelkezésre.

A Felügyelet felhívja valamennyi pénzügyi intézmény figyelmét, hogy a jövőben a hivatkozott jogszabályok maradéktalan figyelembe vételével járjon el, illetőleg tájékoztassa az ügyfélszolgálatát az OMMF eljárásával kapcsolatban kijelölt szervezeti egység elérhetőségéről.

Budapest, 2009. szeptember

[Tájékoztatás a hitelintézetek részére az azonnali beszédési megbízásokkal kapcsolatban](#)

Tájékoztató magánnyugdíjpénztárak megbírságolásáról

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (Felügyelet) ma nyilvánosságra hozott határozataiban 17 esetben szabott ki bírságot, illetve írt elő kötelezettségeket magánnyugdíjpénztárak számára. A kirótt bírságok együttes összege 12,6 millió forintra rúg.

A felügyeleti intézkedésekre részben azért került sor, mert az érintett magánnyugdíjpénztárak késedelmesen dolgozták föl az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivataltól (APEH) megkapott tagdíj-bevallási és befizetési adatokat. Emiatt pénztártagjaik befizetett tagdíjait is csak késve tudták beazonosítani és lekönyvelni azok egyéni számláin. A Felügyelet által kért adatszolgáltatások alapján megállapítható volt: a szankcióval sújtott magánnyugdíjpénztáraknál – noha az APEH-től 2009. április 2-án, illetve azt követően havonta folyamatosan megkapták a tagokra vonatkozó bevallási adatokat – 2009. június 30-ig egyáltalán nem könyvelték le a tagok egyéni számláira azok tagdíjait.

Ez sértheti a pénztártagok érdekét, hiszen az APEH-től átutalt tagdíjak lekönyvelésükig a pénztári közös függő számlán maradnak, s nem kerülnek át – a magánnyugdíjpénztári választható portfóliós rendszer miatt időközben esetleg a függő számlától eltérő hozamokat elérő – egyéni számlákra. (Az utólagos könyvelést követően azonban a magánnyugdíjpénztárak természetesen a függő számlán elért hozamokat is jóváírják az egyéni számlákon.)

Másrészt, több magánnyugdíjpénztár esetében a felügyeleti intézkedés oka az volt, hogy hibásan, késve vagy egyáltalán nem küldték meg adataikat a Felügyelet által működtetett Pénztárak Központi Nyilvántartása (PKN) részére. A Felügyelethez beérkezett adatszolgáltatások alapján megállapítható volt: egyes pénztárak annak ellenére sem szüntették meg a központi és pénztári nyilvántartás

közötti eltéréseket, hogy erre a Felügyelet – korábbi témavizsgálata nyomán – már határozatban kötelezte őket.

A Felügyelet pénztári piaccal foglalkozó szakemberei konzultációt tartottak a hazai magánnyugdíjpénztárak vezetői részére. A megbeszélés során a Felügyelet egyértelműen kinyilvánította: a továbbiakban is folyamatosan ellenőrizni fogja, hogy a magánnyugdíjpénztárak a jogszabályoknak megfelelően teljesítik-e adatszolgáltatási kötelezettségüket a PKN felé, illetve hogy megfelelő időben írják-e jóvá a tagok befizetéseit azok egyéni számláin. Utóbbi kapcsán a szankcióval sújtott pénztáraknak rendszeres külön adatszolgáltatást is teljesíteniük kell a Felügyelet számára a következő fél évben. A Felügyelet és a pénztári szakértők a továbbiakban folyamatosan egyeztetnek a szektorban jelentkező problémák megoldásáról.

Budapest, 2009. szeptember 25.

[Tájékoztató magánnyugdíjpénztárak megbírságolásáról \(közlemény + határozatok\)](#)

Tájékoztató a Wabard Biztosító Zrt. termékterjesztésének felfüggesztéséről

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (Felügyelet) 2009. szeptember 25-től visszavonásig felfüggesztette a Wabard Biztosító Zrt. (Wabard) kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási (kgfb), casco és hazai, illetve nemzetközi közúti árufuvarozók felelősségbiztosítási termékeinek terjesztését. A határozat a biztosítónál lefolytatott vizsgálat, illetve a Felügyelet rendelkezésére bocsátott adatok alapján született meg.

A felfüggesztés nem érinti a meglévő szerződéses állományt: ezek esetében a Wabardnak változatlanul teljesítenie kell biztosítási kötelezettségeit. A biztosító 2009. szeptember 24-e után tett ajánlatot azonban már nem fogadhat el, s újabb flottajárműveket sem biztosíthat. A Felügyelet a biztosító vezérigazgatójának 500 ezer forint személyi bírság megfizetését is előírta.

A Felügyelet kötelezte a biztosítót a működési kockázatok csökkentését szolgáló információs és ellenőrzési rendszer megerősítésére 2009. december 31-ig. A határozat szerint szükség van a teljes szabályozási rendszer módosítására, a szabályzatok közötti összhang megerősítésére és a felelősségi körök tisztázására. A szabályzatok elkészültét követő 3 hónap folyamatos működés után azokat és az azoknak megfelelő munkafolyamatokat egy független, biztosítási minősítéssel rendelkező könyvvizsgáló céggel kell ellenőriztetni, s az audit eredményeit meg kell küldeni a Felügyeletnek.

A Wabardnak folyamatos működést biztosító nyilvántartási, adatfeldolgozási és –szolgáltatási rendszert kell kiépítenie, kiemelten a kgfb-szerződésekhez kötődő tájékoztatói kötelezettségeinek teljesítéséhez. A biztosítónak valamennyi termékére a jogszabályoknak megfelelő, a kgfb-konstrukciókra pedig a biztosításmatematikai elvekkel is összhangban álló díjkalkulációt kell készítenie.

A Felügyelet kötelezéseket írt elő a Wabard számára a kgfb-szerződések díjhalasztásra vonatkozó rendelkezések, a díjfizetési kötelezettségek szerződésben való rögzítésére, illetve a szerződéses feltételek és az ügyfél-tájékoztatók közötti összhang hiányossága miatti problémák megszüntetésére is, 2009. december 31-i határidővel. Szükség van arra is, hogy a biztosító belső ellenőrzési rendszerét a továbbiakban a jogszabályoknak megfelelően, a felügyelő bizottság szakmai irányításával végezze, illetve valamennyi – így az eszközök értékelésére és a flottaállomány adatainak dokumentáltságára vonatkozó bizonylatolási – eljárásában feleljen meg a számviteli jogszabályoknak.

Budapest, 2009. szeptember 24.

Kapcsolódó anyagok

[Tájékoztató a Wabard Biztosító Zrt. termékterjesztésének felfüggesztéséről](#)

[A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének a JÉ-II/IB-267/2009. számú határozata a Wabard Biztosító Zrt. meghatározott termékei terjesztésének felfüggesztéséről, személyi bírság kiszabásáról és további intézkedésekről](#)

Tájékoztató a Capital Partners a.s. felügyeleti vizsgálatáról

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete átfogó vizsgálatot folytatott a csehországi székhelyű Capital Partners a.s. befektetési szolgáltató Magyarországon működtetett függő ügynöki hálózata, illetve egyes függő ügynökök – a balatonfüredi székhelyű AFIN HU Kft. és a budapesti Oceangate Securities Kft. – tevékenységére vonatkozóan. A Felügyelet 2009. július 27-i közleményében felhívta a figyelmet: az ügynökhálózat tevékenysége az ügyfelek számára átláthatatlan.

A Felügyelet elvégezte a hálózat működése szempontjából kiemelt jelentőségű tagok fogyasztóvédelmi vizsgálatát is. Ezek alapján olyan elemeket azonosított, amelyek az agresszív kereskedelmi gyakorlatra, az ésszerűen elvárható szintű szakismeret, a jóhiszeműség és a tisztesség alapelveinek megfelelően elvárható gondosság hiányára, a fogyasztói magatartás torzítására (ami a fogyasztót olyan üzleti döntés meghozatalára készteti, amelyet egyébként nem hozna meg), a fogyasztók megtévesztésére, jelentős információ elhallgatására, elrejtésére, vagy homályos, érthetetlen, félreérthető és időszerűtlen módon rendelkezésre bocsátására, illetve a termékek lényeges jellemzőinek, különösen azok veszélyeinek, kockázatainak nem megfelelő megjelenítésére utalnak.

A Felügyelet szerint így az AFIN HU Kft. és az Oceangate Securities Kft. magatartása sértheti a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvényt (Fttv.). Ilyennek minősül ugyanis – többek között - a telefonon, telefaxon, elektronikus levelezés útján ismétlődően és nem kívánt módon a fogyasztó sürgetése, nem ideértve azokat az eseteket, ahol a megkeresés célja a vállalkozás szerződéses kötelezettsége teljesítése.

A függő ügynökökkel jogviszonyban álló magánszemélyek a közvetítőcégek, s a Capital Partners a.s. nevében telefonon úgynevezett „hideg hívásokkal” kutatnak föl lehetséges ügyfeleket. A nyilvános adatbázisok alapján kiválasztott személyeket azok tiltakozása, kifejezett kérése ellenére is többször felhívják a cég ajánlatával. Ez felveti az agresszív kereskedelmi gyakorlat gyanúját.

A Capital Partners a.s. működési modellje alapján – mivel az eladások ösztönzése közvetlenül a társaság érdekében áll – a hatályos jogszabályok értelmében felel a Magyarország területén működő függő ügynöki hálózatának tevékenységéért. Mivel azonban a két függő ügynök tevékenysége több, mint három megyére terjed ki és az ilyen tevékenység minden egyéb körülményre tekintet nélkül érinti a gazdasági versenyt, a Felügyelet az Fttv. alapján további intézkedés céljából a Gazdasági Versenyhivatalhoz fordult. Saját hatáskörében a Felügyelet ugyanakkor folytatja vizsgálatát a Capital Partners a.s. befektetési szolgáltató teljes hazai függő ügynöki hálózatára vonatkozóan, s ennek eredményeiről tájékoztatja a nyilvánosságot.

Budapest, 2009. szeptember 28.

[Tájékoztató a Capital Partners a.s. felügyeleti vizsgálatáról](#)

Összefoglaló a tőkekövetelmény direktíva módosítására vonatkozó nyilvános konzultációra bocsátott bizottsági munkaanyagról

A hitelintézetek és befektetési vállalkozások tőkekövetelmény szabályozását tartalmazó 2006/48/EK és 2006/49/EK irányelvek (Capital Requirements Directive, CRD) módosításának előkészítésére az Európai Bizottság munkaanyagot készített, melynek célja a jelenlegi szabályozás prociklikus hatásainak mérséklése, a felelős hitelezés elősegítése és a kivételek, derogációk és diszkréciók megszüntetésével az egységes alkalmazás biztosítása. E javaslatok kiegészítik az Európai Parlament által 2009 áprilisában elfogadott módosításokat, és a Bizottság által 2009 júliusában megjelentetett módosítási javaslatokat.

A Bizottság a konzultációs munkaanyagban négy területen javasol módosításokat:

1. Gazdasági cikluson átívelő várható veszteség alapú tartalékképzés bevezetése
2. A nem hazai devizában denominált, lakóingatlan fedezete mellett nyújtott kitettségekre vonatkozó pótlólagos tőkekövetelmény előírása
3. A nemzeti opciók és diszkréciók megszüntetése, a szabályozás egységesítése
4. A pénzügyi intézmények által nem a székhely szerinti országban létesített fióktelepek közzétételi előírásairól szóló irányelv egyszerűsítése

Az Európai Bizottság 2009. szeptember 4-ig várta a konzultációs dokumentummal kapcsolatos észrevételeket. A beérkezett észrevételek feldolgozását és a módosításokhoz kapcsolódó hatástanulmány elkészítését követően a Bizottság 2009 októberében tervezi megjelentetni hivatalos módosító javaslatát.

A Bizottság a hitelintézetek mérlegfőösszegének túlzott növekedésének fékezésére bevezetendő, tőkeáttételt szabályozó módosítási javaslatáról is kíván konzultációs anyagot közeljövőben megjelentetni, mely várhatóan összhangban lesz a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság kidolgozás alatt álló ajánlásával.

A Bizottság által javasolt fenti módosítások összevont hatása várhatóan a tőkekövetelmény akár jelentősebb mértékű növekedése, melynek előzetes felmérése érdekében a Bizottság hatástanulmányt készít. A hatástanulmány nemcsak a módosítások összevont hatásait vizsgálja, hanem azt is, hogy a pénzügyi válságot követő fellendülést milyen módon befolyásolná az új rendelkezések bevezetése. Ennek eredményétől függően a javaslatok bevezetésének elhalasztása, vagy a módosítások fokozatos bevezetése is elképzelhető.

1. GAZDASÁGI CIKLUSON ÁTÍVELŐ VÁRHATÓ VESZTESÉG ALAPÚ TARTALÉKKÉPZÉS

A Bizottság a hitelintézetek tőkéjének és jövedelmezőségének stabilitása biztosításának érdekében javasolja, hogy a banki könyv hitelkockázatot hordozó tételeire a hitelintézetek gazdasági cikluson átívelő várható veszteség alapú tartalékképzést (through-the-cycle expected loss provisioning/dynamic provisioning) vezessenek be. A módszer lényege, hogy a hitelintézetek a gazdasági ciklus felfelé ívelő szakaszában a kockázatok által indokolt mértéknél magasabb tartalékokat képeznek, amelyeket a ciklus lefelé menő szakaszában elszennvedett veszteségek fedezésére felhasználhatnak.

A Bizottság javaslata szerint a módszer a banki könyvi mérlegtételekre – esetlegesen mérlegen kívüli tételekre pl. garanciákra – kerülne bevezetésre. A nem banki könyvi tételekre és/vagy a valós értéken értékelt instrumentumokra nem kívánja a Bizottság a módszert kiterjeszteni.

Mivel a javasolt tartalékképzés a várható veszteségek fedezésére irányul, ezért a Bizottság tervei szerint a szavatoló tőke számításakor nem vehető figyelembe, hiszen az a nem várható veszteségek fedezését szolgálja.

Az új típusú tartalék meghatározására és annak felhasználására a Bizottság egységes módszertan bevezetését javasolja. A tartalék meghatározásához tartozó paraméterek (α, β) kockázati osztályonként („kosaranként”) kerülnek meghatározásra a felügyeleti hatóságok által. Ezekbe a kockázati osztályokba sorolódna be a különböző kitettségi osztályok, ill. ezek alosztályai (pl. a meghatározott százalékos aránynál alacsonyabb LTV-vel rendelkező jelzáloghitelek az „alacsony” kockázati osztályba, az ennél magasabbak a „közepes” kockázati osztályba, vagy pl. a hitelkártya kitettségek a „magas” kockázati osztályba).

A gazdasági cikluson átívelő tartalékképzésre két alternatív módszer szerepel a tervezetben, melynek egyike a Spanyolországban

jelenleg is alkalmazott dinamikus tartalékolás rendszere. Ennek a lényege az, hogy a jelenleg is alkalmazott céltartalékok mellett egy előírt módszer szerinti általános tartalékot is meg kell képezni. Ennek meghatározása két együttható segítségével, két elem összegzésével történik: az egyes kockázati kategóriákhoz tartozó veszteséghányadok hosszú távú átlaga (α) és a hitelportfólió növekményének szorzata, valamint az egyes kockázati kategóriákhoz tartozó kockázati céltartalékhányadok hosszú távú átlaga (β) és a teljes portfólió szorzata.

A Bizottsági javaslat kidolgozása a nemzetközi számviteli sztenderdalkotók tartalékképzési módszertanának felülvizsgálatával párhuzamosan folyik, mely a jelenlegi „incurred loss” alapú modell helyett az „expected cash-flow” modellre térne át. Ha ez megtörténik, akkor az α együttható – mely a várható veszteséget tükrözi – alkalmazására már nem lesz szükség. Ennek megfelelően dolgozta ki a Bizottság a spanyol módszer egyszerűsített változatát, amely lényegében a fent említett első elem elhagyását jelenti. Így az alternatív javaslat szerint a dinamikus tartalék a kitettség érték β együtthatóval vett szorzata a számviteli előírásoknak megfelelő értékvesztés/céltartalék levonásával. A β együttható értékét itt is a felügyeleti hatóságok határoznák meg a kockázati osztályonként, de az egységes európai módszertan alapján.

A Bizottság az új tartalékolási módszertan alkalmazását mind egyedi, mind konszolidált szinten alkalmazni kívánja, és a konszolidációs eljárásra javaslatot tesz. A tervek szerint konszolidált szinten az egyedi szinten megképzett tartalék összesítésre kerül, amennyiben a konszolidált beszámolóban szerepelnek az egyedi tartalékképzésnél figyelembe vett kitettségek. A Bizottság további, 2. szintű technikai rendelkezésben kívánja a részletes szabályozást megteremteni a gazdasági cikluson átívelő tartalékképzés módszertanára vonatkozóan. Az új módszertanhoz közzétételi követelmények is kapcsolódnak.

2. A NEM HAZAI DEVIZÁBAN DENOMINÁLT, LAKÓINGATLAN FEDEZETE MELLETT NYÚJTOTT KITETTSÉGEKRE VONATKOZÓ PÓTLÓLAGOS TŐKEKÖVETELMÉNY

A felelős hitelezés koncepciójának erősítése keretében a nem hazai devizában denominált, lakóingatlan fedezete mellett nyújtott lakossági hitelezés visszafogása érdekében kiadott, kötelező erővel nem bíró ajánlások nem jártak sikerrel az elmúlt időszakban, így a Bizottság büntető jellegű pótlólagos tőkekövetelmény bevezetését tervezi ezen kitettségekre a CRD irányelv módosítása révén.

A pótlólagos tőkekövetelmény azon nem hazai devizában denominált, lakóingatlan fedezettű kitettség-részre vonatkozna, mely esetében a hitelösszeg fedezethez viszonyított aránya (LTV) egy meghatározott értéket – a Bizottság javaslatában 50%-ot – meghaladna. A fedezet értékének meghatározásánál annak piaci értékét kell alapul venni. Az 50%-os arányt nem meghaladó esetekben a nem hazai devizában fennálló kitettségekre is a normál kockázati súly vonatkozna. Amennyiben viszont a hitelintézet a fedezet értékének 100%-ánál is magasabb hitelösszeget folyósít, a 100%-ot meghaladó rész 1250%-os súllyal súlyozandó, azaz a hitelintézetnek ezen kitettség-részt teljes egészében szavatoló tőkével kell fedezni. Az 50% és 100% közötti LTV arány esetén az LTV növekedésének megfelelően növekszik az alkalmazandó kockázati súly 35%-ról 1250%-ra.

Abban az esetben viszont, ha a hitelfelvevő a kitettségnek megfelelő devizában igazolhatóan stabil és a törlesztés teljesítéséhez fenntartható devizaforrással rendelkezik, a pótlólagos tőkekövetelmény előírást nem kell alkalmazni. A pótlólagos tőkekövetelmény a módosítás hatályba lépését megelőzően fennálló állományra sem alkalmazandó.

3. A NEMZETI OPCÍOK ÉS DISZKRÉCIÓK MEGSZÜNTETÉSE, A SZABÁLYOZÁS EGYSÉGESÍTÉSE

A Bizottság módosítási javaslatában a prudenciális szabályozás egységesítése érdekében a jelenleg fennálló 101 nemzeti opció és diszkréció fokozatos felszámolását tűzte ki. A de Larosiére jelentésben is szereplő szabályozási harmonizáció ugyanakkor szükséges feltétele a tervezett új felügyeleti rendszer keretében felállítandó Európai Bankfelügyeleti Hatóság technikai sztenderd alkotásához is. A Bizottság emellett az egységes alkalmazás elősegítése érdekében a kulcsfontosságú területeken maximum harmonizációt kíván megvalósítani.

Mivel a CRD irányelv minimum harmonizációs irányelv, a tagállamok nemzeti szinten az irányelv által nem szabályozott, vagy uniós szinten nem harmonizált területen további szabályozást vezethetnek be, illetve az irányelv által szabályozott egyes területeken szigorúbb eljárást alkalmazhatnak. A Bizottság a szigorúbb szabályozás alkalmazásából adódó tagállami eltérések megszüntetése érdekében kívánja bevezetni az alábbi területeken a maximum harmonizációt:

- minimum tőkekövetelmény számítás (sztenderd módszer, IRB módszer, fedezetek figyelembe vétele),
- nagykockázat-vállalás,
- prudenciális információk nyilvánosságra hozatala.

Az egységes alkalmazás elősegítésének további eszköze a nemzeti opciók és diszkréciók számának mérséklése, melyek közül 3 kiemelt témában tervezi a Bizottság módosítást:

- A lakóingatlan fedezettel ellátott kitettségekre – a hitel devizanemétől függetlenül – a 35%-os kedvezményes súlyozás csak az ingatlan piaci értékének 40%-áig alkalmazható; továbbá (a hazai szabályozásban eddig nem szereplő opció szerint) azon követelménytől való eltekintés feltételeként, hogy a hitelfelvevő kockázata az ingatlanfedezetből származó jövedelemtől nem függhet, az ingatlanfinanszírozást jellemző alacsony veszteségmutatók alkalmazása kerül bevezetésre.
- A kereskedelmi ingatlan fedezettel ellátott kitettségek esetében nemcsak a (hazai szabályozásban eddig nem szereplő opció

szerinti) fenti feltételtől való eltekintés esetére irányadó az alacsony veszteségráták bemutatása, hanem az 50%-os kedvezményes kockázati súly alkalmazására is.

- A belső minősítésen alapuló módszerben a nemteljesítés definíciójában az általános, 90 napos késedelem teljes körű (kivételek és diszkréciók nélküli) alkalmazásának bevezetése 2012. december 31-től. A lényegességi küszöbértékre - aminek a 90 napos késedelmessége esetén a nemteljesítés bekövetkezik - a CEBS fog iránymutatást kidolgozni.
- A kereskedési könyvi tőkekövetelmény számítás alóli felmentés a továbbiakban nem felügyeleti engedélyhez kötött, hanem a hitelintézetek dönthetik el, hogy mely, az irányelv által felsorolt mutató (eszközök és mérlegen kívüli kötelezettségek, szavatoló tőke, eredmény kimutatás) szerint számítják a határértéknek való megfelelést. A Bizottság e rendelkezés alkalmazását 2011. december 31-ig felülvizsgálja.
- A belső minősítésen alapuló módszer egységes alapon alkalmazni kívánó csoportok esetében a csoport tagjainak egyedileg nem kell megfelelni a módszer alkalmazásához szükséges minimum követelményeknek, elégséges a követelmények együttes, csoportszintű teljesítése.

4. A PÉNZÜGYI INTÉZMÉNYEK ÁLTAL NEM A SZÉKHELY SZERINTI ORSZÁGBAN LÉTESÍTETT FIÓKTELEPEK KÖZZÉTÉTELI ELŐÍRÁSAIRÓL SZÓLÓ IRÁNYELV EGYSZERŰSÍTÉSE

A Bizottság a pénzügyi szabályozás egyszerűsítését célzó projekt keretében áttekintette a hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások által nem a székhely szerinti országban létesített fióktelepek közzétételi előírásairól szóló 89/117/EGK irányelv rendelkezéseinek tagállamok általi alkalmazását.

A felmérés eredménye szerint 19 tagállamban a fióktelepeket nem kötelezik az anyavállalat pénzügyi beszámolójának nyilvánosságra hozatalán kívül egyéb közzétételre. Nyolc tagállamban (köztük Magyarország) további információkat is nyilvánosságra kell hozni, melyből három tagállam az irányelvben felsorolt információk teljes körének közzétételét megköveteli. A harmadik országban bejegyzett anyavállalattal rendelkező fióktelepek esetében azonban (amelyekkel számviteli szabályozása az uniós szabályoknak nem felel meg) a tagállamok többségében (17 tagállamban, köztük Magyarországon is) a fióktelepeknek a saját tevékenységére vonatkozó teljes pénzügyi beszámolót el kell készíteni és nyilvánosságra kell hozni.

A Bizottság a fenti eredmények ismeretében javasolja, hogy a más tagállamban bejegyzett pénzügyi intézmény anyavállalattal rendelkező fióktelepek esetében az anyavállalat pénzügyi kimutatásainak közzétételén túl ne terhelje közzétételi kötelezettség a fióktelepeket. Ennek megfelelően az irányelvből törlésre kerülne a tagállamok azon joga, mely további információk nyilvánosságra hozatalának megkövetelésére nyújt lehetőséget. Ily módon több mint 200 uniós belüli fióktelep adminisztrációs terhei csökkenhetnek, miközben a fióktelepek működéséért felelős anyavállalatok összevont alapú pénzügyi kimutatásai továbbra is nyilvánosságra kerülnek. A harmadik országban bejegyzett anyavállalattal rendelkező fióktelepek esetében az irányelvi szabályozás a javaslat szerint változatlan marad.

[Összefoglaló a tőkekövetelmény direktíva módosítására vonatkozó nyilvános konzultációra bocsátott bizottsági munkaanyagról](#)

Tájékoztató a 2010. évi adatszolgáltatási PM rendeletekről

A hitelintézetekre, pénzügyi vállalkozásokra, befektetési szolgáltatókra, biztosítókra és a független biztosításközvetítőkre vonatkozó 2010. évi adatszolgáltatási PM rendeletek tervezete.

TISZTELT ADATSZOLGÁLTATÓK!

A PSZÁF öt intézménytípusra vonatkozóan (hitelintézetek, pénzügyi vállalkozások, befektetési szolgáltatók, biztosítók, független biztosításközvetítők) elkészítette a várhatóan 2010. január 1-től hatályba lépő új adatszolgáltatási PM rendeletek tervezetét és azok mellékleteit.

A **rendelettervezetek** és mellékleteik megtekinthetők honlapunk „[Intézményeknek/Adatszolgáltatás](#)” menüpontjában, az egyes intézménytípusok anyagai között.

Budapest, 2009. szeptember 10.

Kapcsolódó anyagok

[A hitelintézetek 2010. évi adatszolgáltatási PM rendeletének tervezete](#)

[A pénzügyi vállalkozások 2010. évi adatszolgáltatási PM rendeletének tervezete](#)

[A befektetési szolgáltatók 2010. évi adatszolgáltatási PM rendeletének tervezete](#)

[A biztosítók 2010. évi adatszolgáltatási PM rendeletének tervezete](#)

[A független biztosításközvetítők 2010. évi adatszolgáltatási PM rendeletének tervezete](#)

Rendkívüli adatszolgáltatási táblák a portfólió-minőségre és a hitelek hátralékosságára vonatkozóan

A hitelintézeteknek és a kijelölt pénzügyi vállalkozásoknak szóló, a portfólió-minőségre és a hitelek hátralékosságára vonatkozóan előírt rendkívüli adatszolgáltatási táblák és kitöltési útmutatók.

TISZTELT ADATSZOLGÁLTATÓK!

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete által a hitelintézetek és kijelölt pénzügyi vállalkozások részére a portfólió minőségre és a hitelek hátralékosságára vonatkozóan előírt rendkívüli adatszolgáltatás tábláit és a vonatkozó kitöltési útmutatókat a Felügyelet közzétette az [Adatszolgáltatás/Hitelintézetek](#) és [Adatszolgáltatás/Pénzügyi vállalkozások](#) menüpontok alatt.

Budapest, 2009. szeptember 14.

Kapcsolódó anyagok

[Rendkívüli adatszolgáltatási táblák a portfólió-minőségre és a hitelek hátralékosságára vonatkozóan](#)

[8AP tábla](#)

[8AP tábla - kitöltési útmutató](#)

[8AC tábla](#)

[8AC tábla kitöltési útmutató](#)

[24C tábla](#)

[24C tábla - kitöltési útmutató](#)

Tőkepiaci összefoglaló

300.000.000 Ft-ot meghaladó árfolyamértékű részvénységletek a BÉT-en 2009.08.17. - 09.22.

Dátum	Idő	Értékpapír	Ár (Ft)	Napi átlagár (Ft)	Napi minimum ár (Ft)	Napi maximum ár (Ft)	Napi nyitó ár (Ft)	Napi záró ár (Ft)	Mennyiség (db)	Érték (Ft)
2009.08.19.	10:19:00	ANY	825	824,87	801	825	801	806	768 153	633 726 225
2009.08.25.	10:58:43	ANY	825	824,99	820	829	824	829	400 000	330 000 000
2009.08.25.	15:21:14	ELMU	27 000	27 001,60	27 000	28 000	28 000	27 130	13 929	376 083 000
2009.08.26.	12:05:31	ANY	825	824,79	812	838	829	827	400 000	330 000 000
2009.08.27.	12:08:18	ANY	825	824,98	808	830	830	823	435 966	359 671 950
2009.08.31.	14:19:17	ANY	815	815,23	807	830	823	830	718 000	585 170 000
2009.08.31.	16:35:08	OTP	4 900	4 817,40	4 735	4 900	4 797	4 900	80 000	392 000 000
2009.09.01.	09:02:45	RICHTER	38 050	38 066,59	37 800	38 690	38 560	38 000	66 724	2 538 848 200
2009.09.01.	09:03:19	EGIS	19 910	19 943,12	19 840	20 430	19 860	19 840	18 486	368 056 260
2009.09.01.	09:04:01	OTP	4 900	4 880,42	4 780	4 985	4 920	4 870	497 341	2 436 970 900
2009.09.01.	09:04:37	MOL	14 900	14 757,38	14 380	14 920	14 800	14 415	190 417	2 837 213 300
2009.09.01.	09:05:09	MTELEKOM	769	771,74	769	781	780	770	2 650 609	2 038 318 321
2009.09.01.	11:43:00	ANY	815	815,06	810	834	820	824	718 000	585 170 000
2009.09.02.	16:28:08	OTP	4 674	4 686,31	4 601	4 794	4 750	4 601	70 000	327 180 000
2009.09.09.	10:08:32	MTELEKOM	780	782,70	773	794	774	781	1 000 000	780 000 000
2009.09.09.	12:29:18	MTELEKOM	782	782,70	773	794	774	781	400 000	312 800 000
2009.09.09.	12:29:50	MTELEKOM	782	782,70	773	794	774	781	660 972	516 880 104
2009.09.09.	14:04:18	RICHTER	36 550	36 582,78	35 920	37 940	37 715	36 450	10 000	365 500 000
2009.09.10.	09:17:17	MTELEKOM	789	793,67	786	802	787	800	400 000	315 600 000
2009.09.10.	15:39:51	MTELEKOM	795	793,67	786	802	787	800	400 000	318 000 000
2009.09.10.	16:07:46	MOL	14 000	14 250,69	13 950	14 685	14 555	14 255	24 557	343 798 000
2009.09.15.	13:24:06	MTELEKOM	793	794,10	793	800	797	793	500 000	396 500 000
2009.09.15.	13:43:45	MTELEKOM	793	794,10	793	800	797	793	500 000	396 500 000
2009.09.15.	14:31:20	MTELEKOM	795	794,10	793	800	797	793	500 000	397 500 000
2009.09.16.	16:05:33	OTP	5 240	5 193,62	5 085	5 290	5 090	5 290	100 000	524 000 000
2009.09.17.	11:13:13	MTELEKOM	800	801,72	799	812	805	810	2 700 000	2 160 000 000
2009.09.17.	16:07:14	MOL	15 950	15 881,02	15 550	16 145	15 800	16 100	25 000	398 750 000
2009.09.18.	14:38:01	OTP	5 460	5 408,21	5 325	5 487	5 339	5 370	110 000	600 600 000
2009.09.18.	16:35:39	OTP	5 370	5 408,21	5 325	5 487	5 339	5 370	69 891	375 314 670
2009.09.21.	15:46:02	MTELEKOM	813	812,54	806	815	812	811	430 000	349 590 000

A BÉT-en kötött fix ügyletek 2009.08.17. - 09.22.

Dátum	Idő	Értékpapír	Ár (Ft)	Napi átlagár (Ft)	Napi minimum ár (Ft)	Napi maximum ár (Ft)	Napi nyitó ár (Ft)	Napi záró ár (Ft)	Mennyiség (db)	Érték (Ft)
2009.08.28.	16:27:40	RICHTER	39 495	39 532,37	38 390	40 180	38 400	39 000	2 000	78 990 000

A tőzsdei kereskedés szüneteltetését előldéző részvényügyletek 2009.08.17. - 09.22.

Dátum	Időpont	Értékpapír	Ár (Ft)	Mennyis ég (db)	Érték (Ft)	Bázisár (Ft)	Elterés a bázisártól (%)	Bázisár dátuma	Napi átlagár (Ft)	Napi minimu m ár (Ft)	Napi maximu m ár (Ft)	Napi nyitó ár (Ft)	Napi záró ár (Ft)	Napi összforgalom (db)
2009.08.19.	12:44:10	AAA	140	400	56 000	127	10,24	2009.08.18.	137,57	131	140	131	135	12 233
2009.09.08.	16:35:48	AAA	154	200	30 800	138	11,59	2009.09.07.	147,24	140	154	140	154	23 263
2009.09.18.	11:59:46	GSPARK	654	201	131 454	594	10,10	2009.09.17.	627,31	594	675	594	659	78 868
2009.08.17.	10:52:23	HUMET	17	1	17	19	-10,53	2009.08.14.	18,05	17	19	18	17	1 216 940
2009.08.18.	16:35:49	HUMET	19	1	19	17	11,76	2009.08.17.	17,99	17	19	18	19	107 357
2009.08.19.	16:27:55	HUMET	17	75	1 275	19	-10,53	2009.08.18.	18,00	17	18	18	18	130 669
2009.09.07.	10:27:51	HUMET	17	6 485	110 245	19	-10,53	2009.09.04.	17,57	17	19	19	18	1 120 780
2009.08.18.	09:38:17	ORC	2 895	10	28 950	2 625	10,29	2009.08.17.	2 789,17	2 555	2 945	2 555	2 870	7 775
2009.08.31.	10:07:42	ORC	2 530	50	126 500	2 820	-10,28	2009.08.28.	2 506,13	2 400	2 775	2 775	2 480	36 128
2009.09.01.	12:40:19	ORC	2 230	50	111 500	2 480	-10,08	2009.08.31.	2 293,13	2 180	2 500	2 500	2 265	27 090
2009.09.02.	09:09:47	ORC	2 030	200	406 000	2 265	-10,38	2009.09.01.	2 097,76	2 010	2 200	2 200	2 160	13 530
2009.09.03.	11:04:26	ORC	2 400	56	134 400	2 160	11,11	2009.09.02.	2 307,68	2 105	2 400	2 140	2 350	13 701
2009.09.04.	09:11:42	ORC	2 595	25	64 875	2 350	10,43	2009.09.03.	2 485,24	2 360	2 600	2 400	2 400	42 095
2009.09.15.	09:00:54	PANNERGY	785	40	31 400	710	10,56	2009.09.14.	770,70	760	816	785	796	1 384 145
2009.08.25.	15:56:50	PHYLAXIA	124	1 044	129 456	112	10,71		120,37	113	128	113	128	803 671
2009.08.26.	09:06:19	PHYLAXIA	141	1 000	141 000	128	10,16	2009.08.25.	140,07	133	147	135	137	2 758 998
2009.09.07.	14:52:06	RABA	692	100	69 200	629	10,02	2009.09.04.	687,57	633	723	635	723	314 013
2009.08.19.	09:04:38	ZWACK	13 800	3	41 400	15 350	-10,10	2009.08.18.	14 023,27	13 050	14 385	14 385	14 250	2 640

A kategória

Dátum	Időpont	Értékpapír	Ár (Ft)	Mennyis- ég (db)	Érték (Ft)	Bázisár (Ft)	Eltérés a bázisártól (%)	Bázisár dátuma	Napi átlagár (Ft)	Napi minimum ár (Ft)	Napi maximum ár (Ft)	Napi nyitó ár (Ft)	Napi záró ár (Ft)	Napi összforgalom (db)
2009.08.17.	10:03:30	BIF	892	200	178 400	790	12,91	2009.08.14.	905,47	892	940	892	940	278
2009.08.19.	15:55:30	BIF	720	20	14 400	900	-20,00	2009.08.18.	720,00	720	720	720	720	20
2009.08.24.	11:10:46	BIF	864	20	17 280	720	20,00	2009.08.19.	860,21	860	864	864	860	380
2009.08.31.	12:22:58	BIF	713	20	14 260	890	-19,89	2009.08.28.	714,67	713	715	713	715	120
2009.09.01.	10:19:15	BIF	800	20	16 000	715	11,89	2009.08.31.	715,14	705	850	715	715	101 400
2009.09.02.	15:49:54	BIF	799	13	10 387	715	11,75	2009.09.01.	799,00	799	799	799	799	13
2009.09.03.	12:17:49	BIF	714	57	40 698	799	-10,64	2009.09.02.	731,36	714	789	789	750	108
2009.09.08.	10:14:17	BIF	715	1	715	798	-10,40	2009.09.07.	778,63	715	799	715	720	8
2009.09.09.	09:39:51	BIF	799	6	4 794	720	10,97	2009.09.08.	714,82	700	799	799	700	487
2009.09.16.	10:33:04	BIF	661	10	6 610	750	-11,87	2009.09.14.	697,38	661	700	661	700	149
2009.09.18.	12:50:17	BIF	663	70	46 410	749	-11,48	2009.09.17.	707,64	663	750	750	700	736
2009.08.18.	11:05:50	BOOK	328	100	32 800	291	12,71	2009.08.17.	310,60	295	337	295	337	28 578
2009.08.24.	15:02:59	BOOK	380	351	133 380	345	10,14	2009.08.19.	366,65	345	380	350	378	18 334
2009.08.27.	10:38:44	BOOK	400	200	80 000	363	10,19	2009.08.26.	402,72	389	410	390	400	13 205
2009.08.31.	11:36:28	BOOK	391	9	3 519	440	-11,14	2009.08.28.	400,08	380	438	438	400	7 323
2009.09.02.	10:18:35	BOOK	348	100	34 800	387	-10,08	2009.09.01.	359,09	345	370	361	369	9 177
2009.09.08.	10:12:23	BOOK	440	1 000	440 000	399	10,28	2009.09.07.	421,11	366	444	390	429	32 942
2009.09.18.	15:18:39	BOOK	515	600	309 000	465	10,75	2009.09.17.	482,83	450	533	467	518	28 333
2009.08.28.	09:04:09	CSEPEL	274	10	2 740	246	11,38	2009.08.26.	252,09	247	274	248	273	4 956
2009.09.10.	12:23:17	CSEPEL	222	240	53 280	249	-10,84	2009.09.08.	232,45	222	245	222	245	440
2009.08.17.	16:07:10	FEVITAN	600	20	12 000	505	18,81	2009.08.14.	595,48	505	600	505	600	21
2009.08.26.	09:00:58	FEVITAN	700	2	1 400	600	16,67	2009.08.17.	700,00	700	700	700	700	14
2009.09.18.	09:15:43	FEVITAN	1 200	33	39 600	1 499	-19,95	2009.09.17.	1 227,78	1 200	1 499	1 200	1 495	269
2009.09.15.	09:33:39	FORRAS/T	1 034	1	1 034	1 184	-12,67	2009.09.10.	1 113,24	1 034	1 172	1 034	1 120	104
2009.08.26.	09:03:44	FRESOFT	1 610	35	56 350	1 790	-10,06	2009.08.25.	1 623,13	1 610	1 715	1 610	1 715	40
2009.09.04.	13:20:47	FRESOFT	1 830	50	91 500	1 648	11,04	2009.09.01.	1 872,60	1 645	1 977	1 645	1 977	17 236
2009.09.07.	09:04:12	FRESOFT	2 199	100	219 900	1 977	11,23	2009.09.04.	2 273,82	2 010	2 372	2 010	2 372	33 207
2009.09.08.	10:16:42	FRESOFT	2 610	20	52 200	2 372	10,03	2009.09.07.	2 590,17	2 435	2 765	2 500	2 550	39 589
2009.09.09.	09:08:43	FRESOFT	2 282	40	91 280	2 550	-10,51	2009.09.08.	2 236,43	2 145	2 550	2 550	2 150	46 152
2009.08.17.	13:37:00	KEG	665	74	49 210	749	-11,21	2009.08.14.	700,68	662	745	740	691	18 172
2009.08.18.	12:24:36	KEG	761	250	190 250	691	10,13	2009.08.17.	760,59	700	800	700	799	23 388
2009.08.19.	09:29:20	KEG	880	1	880	799	10,14	2009.08.18.	887,00	805	958	805	884	48 208
2009.08.17.	10:12:45	KONZUM	128	1	128	155	-17,42	2009.08.14.	159,09	128	162	155	162	610
2009.08.18.	10:52:02	KONZUM	145	300	43 500	162	-10,49	2009.08.17.	145,12	142	162	145	155	1 289
2009.08.31.	10:41:37	KONZUM	141	14 000	1 974 000	160	-11,88	2009.08.28.	145,13	141	156	149	156	20 703

B kategória

Dátum	Időpont	Értékpapír	Ár (Ft)	Mennyiség (db)	Érték (Ft)	Bázisár (Ft)	Eltérés a bázisárától (%)	Bázisár dátuma	Napi átlagár (Ft)	Napi minimum ár (Ft)	Napi maximum ár (Ft)	Napi nyitó ár (Ft)	Napi záró ár (Ft)	Napi összforgalom (db)
2009.09.07.	13:25:58	KONZUM	130	1 000	130 000	145	-10,34	2009.09.04.	134,13	130	146	140	136	19 386
2009.08.26.	09:14:21	PANNUNION	115	500	57 500	103	11,65	2009.08.25.	110,88	110	115	110	115	16 545
2009.09.21.	14:54:01	PANNUNION	104	90	9 360	116	-10,34	2009.09.18.	108,54	104	116	116	116	1 097
2009.09.07.	13:14:42	PFLAX	459	50	22 950	417	10,07	2009.09.04.	452,48	416	488	416	463	45 416
2009.09.09.	14:46:57	PFLAX	516	100	51 600	469	10,02	2009.09.08.	507,40	451	562	470	562	51 808
2009.09.10.	09:02:18	PFLAX	624	1 000	624 000	562	11,03	2009.09.09.	590,43	514	630	613	582	54 080
2009.09.18.	09:46:53	PFLAX	620	150	93 000	560	10,71	2009.09.17.	604,07	560	636	560	636	22 721
2009.09.17.	12:59:09	PVALTO	1 680	1	1 680	1 400	20,00	2009.09.16.	1 680,00	1 680	1 680	1 680	1 680	1
2009.09.18.	11:22:26	PVALTO	1 400	1	1 400	1 680	-16,67	2009.09.17.	1 400,00	1 400	1 400	1 400	1 400	1
2009.08.27.	12:31:18	QUAESTOR	399	70	27 930	335	19,10	2009.08.24.	399,00	399	399	399	399	70
2009.08.31.	16:35:08	QUAESTOR	335	1	335	399	-16,04	2009.08.27.	335,00	335	335	335	335	1
2009.09.01.	15:43:09	QUAESTOR	397	50	19 850	335	18,51	2009.08.31.	397,00	397	397	397	397	50
2009.09.03.	15:24:44	QUAESTOR	350	90	31 500	397	-11,84	2009.09.01.	350,88	350	397	397	350	533
2009.09.11.	09:52:15	QUAESTOR	355	80	28 400	443	-19,86		397,17	355	445	443	440	498
2009.09.22.	11:21:16	QUAESTOR	341	80	27 280	403	-15,38	2009.09.16.	341,00	341	341	341	341	80

FOGYASZTÓVÉDELEM

Tájékoztató a Felügyelet új fogyasztóvédelmi hatósági jogköréről

2009. szeptember 1-jén lép hatályba az a kormányrendelet (153/2009. (VII.23.) számú kormányrendelet), amely fogyasztóvédelmi hatóságként jelöli ki a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletét (Felügyelet) a pénzügyi szervezeteknek a Felügyelet által ellenőrzött tevékenysége vonatkozásában.

A Felügyelet fogyasztóvédelmi hatóságként történő kijelölése egyértelműen jelzi a pénzügyi fogyasztóvédelem speciális jellegét. E felhatalmazás ugyanis annak érdekében született, hogy a pénzügyi szervezeteket felügyelő hatóság lássa el a pénzügyi fogyasztók védelmét – különösen a tájékoztatáshoz, hatékony jogorvoslathoz és érdekvédelemhez fűződő jogok tekintetében – és eljárjon a szakági törvényekben és egyéb jogszabályokban lefektetett ügyfélvédelmi rendelkezések megsértése esetén.

Az új hatáskör lehetőséget biztosít a Felügyelet számára a pénzügyi szervezetek ügyfeleinek széles körét érintő magatartásokkal szembeni hatékony fellépésre és jogszabálysértés esetén adekvát jogkövetkezmények érvényesítésére. Így a Felügyelet a továbbiakban a fogyasztók széles körének jelentős vagyoni hátrányt okozó jogsértés esetén bizonyos intézményeknek akár maximum 2 milliárd forintnyi fogyasztóvédelmi bírságot is kiszabhat, illetve bizonyos esetekben a jogszerű állapot helyreállításáig feltételhez kötheti vagy megtilthatja pénzügyi konstrukciók forgalmazását, értékesítését.

A Felügyelet azonban a fenti felhatalmazás ellenére továbbra sem jogosult a bíróságok kizárólagos hatáskörébe tartozó szerződéses jogviták, vagy egyéb hatóságok hatáskörét érintő ügyek eldöntésére. A Felügyelet fogyasztóvédelmi többletjogosítványai nem érintik az ügyfelek helyzetét annak kapcsán sem, hogy a pénzügyi intézmények felé vállalt szerződéses kötelezettségeiket teljesíteniük kell.

Budapest, 2009. szeptember 1.

[Tájékoztató a Felügyelet új fogyasztóvédelmi hatósági jogköréről](#)

Tájékoztató levelet kapnak a pénztártagok a visszalépési lehetőségről

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (Felügyelet) – törvényi kötelezettségének eleget téve – 2009. szeptember 28-án, a Magyar Posta közreműködésével tértivevényes levélben értesítette az érintett jelenlegi és volt magánnyugdíjpénztári tagokat a társadalombiztosítási (TB) nyugdíjrendszerbe történő visszalépés, illetve a pénztártagság figyelembevételével megállapított öregségi nyugellátás módosításának lehetőségéről.

A azok a személyek kaptak értesítést, akik jelenleg magánnyugdíjpénztár tagok, önkéntes döntésük alapján lettek pénztártagok és 2008. december 31-éig 52. életévüket betöltötték. Szintén levelet kaptak, akik számára 2009. július 9-ét megelőzően TB öregségi nyugellátást állapítottak meg és a TB nyugellátásuk összegét (pénztári tagságukra tekintettel) 75 százalékos mértékben határozták meg. Utóbbiak kérhetik nyugellátásuk összegének ismételt megállapítását, a pénztártagság figyelmen kívül hagyásával. Esetükben további feltétel, hogy ha korábban pénztári szolgáltatásban részesültek, ennek összegét volt magánnyugdíjpénztárunk részére, a módosítási kérelem benyújtásától számított 30 napon belül visszafizessék.

Az érintett személyek e lehetőségekkel csak 2009. december 31-éig élhetnek. Eddig az időpontig jelenthetik be a pénztárunknak, hogy vissza kívánnak lépni a TB nyugdíjrendszerbe, vagy kezdeményezhetik az öregségi TB nyugdíjuk összegének ismételt megállapítását a magánnyugdíjpénztárunknál/volt pénztárunknál, amely az előírt feltételeket megvizsgálja és továbbítja a kérelmet az illetékes nyugdíjbiztosítási hatósághoz.

A Felügyelet a most kiküldött értesítő levélben részletesen tájékoztatta az érintett személyeket arról: milyen következményekkel jár a magánnyugdíjpénztári tagság megtartása vagy a visszalépés, milyen szempontok alapján érdemes dönteni a visszalépésről, milyen konkrét teendők vannak, ha a visszalépés mellett döntenek, hol tudnak tájékozódni a döntésük meghozatala előtt, illetve hová kell a kérelmet benyújtani és mi történik ezt követően.

A visszalépésre, vagy a nyugellátás módosítására irányuló kérelemnek előírt (kötött) formája nincs. A benyújtott kérelemben azonban feltétlenül fel kell tüntetni a kérelmező nevét, lakcímét és TAJ számát, az egyértelmű azonosíthatóság érdekében. A Felügyelet

hangsúlyozta a levélben: aki a visszalépés mellett dönt, vagy kéri a megállapított nyugellátása összegének módosítását, az erre vonatkozó kérelmét legkésőbb 2009. december 31-éig dokumentált módon (pl. tértivevényes levélben) el kell juttatnia, vagy postára kell adnia a magánnyugdíjpénztára/volt pénztára részére.

A Felügyelet felhívta az érintettek figyelmét: a határidő elmulasztása jogvesztéssel jár. A határidő lejártát követően kezdeményezett kérelmek esetében semmilyen körülmények között nincs módja sem a pénztárnak, sem a Felügyeletnek, sem egyéb szervnek, vagy személynek – még méltányossági alapon sem – a kérelemben foglaltak teljesítésére.

Budapest, 2009. szeptember 29.

[Tájékoztató levelet kapnak a pénztártagok a visszalépési lehetőségről](#)

Magatartási Kódex a lakosság részére hitelt nyújtó pénzügyi szervezetek ügyfelekkel szembeni tisztességes magatartásáról

2009. szeptember 16-án 13 hitelintézet aláírta a lakosság részére hitelt nyújtó pénzügyi szervezetek ügyfelekkel szembeni tisztességes magatartásáról szóló Magatartási Kódexet.

FELHÍVÁS A LAKOSSÁG RÉSZÉRE HITELT NYÚJTÓ PÉNZÜGYI SZERVEZETEK ÜGYFELEKKEL SZEMBENI TISZTESSÉGES MAGATARTÁSÁRÓL SZÓLÓ MAGATARTÁSI KÓDEXHEZ TÖRTÉNŐ CSATLAKOZÁSRA

A Magatartási Kódex hatálya kiterjed valamennyi lakossági hitelezéssel foglalkozó pénzügyi szervezetre, így a kereskedelmi bankokra, jelzálog-hitelintézetekre, lakás-takarékpénztárokra, takaré- és hitelszövetkezetekre, fióktelepekre és pénzügyi vállalkozásokra (ideértve a lízing-, és faktorcégeket is), valamint a hiteltermékeket kínáló biztosítókra és nyugdíjpénztárakra.

Jelen felhívással egyidejűleg megnyílik a lehetőség a Magatartási Kódexhez történő csatlakozásra azon lakossági hitelezéssel foglalkozó pénzügyi szervezetek számára, amelyek első körben nem aláírói a Kódexnek.

Csatlakozni a Kódexhez a Csatlakozási nyilatkozat aláírásával lehet. Az aláírt nyilatkozatot a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéhez kell benyújtani. Az érdekképviselői szövetségek tagjai szövetségükön keresztül is eljuttathatják a Felügyeletre.

A Felügyelet a csatlakozási nyilatkozatokat papír alapon a Felügyelet postai címére (1013, Budapest, Krisztina krt. 39.), vagy elektronikusan, elektronikus aláírással ellátva a horvath.anna@pszaf.hu e-mail címre várja.

Budapest, 2009. szeptember 18.

Kapcsolódó anyagok

[Információk a 2001/193/EK ajánláshoz történő csatlakozás teljesítéséhez](#)

[Magatartási Kódex a lakosság részére hitelt nyújtó pénzügyi szervezetek ügyfelekkel szembeni tisztességes magatartásáról](#)

[Magatartási Kódex - összefoglaló](#)

[A Magatartási Kódexhez csatlakozó aláírók listája](#)

[Csatlakozási nyilatkozat](#)

Dr. Asztalos László György¹,
a PSZÁF Felügyeleti Tanácsának
tagja és elnök-helyettese

„Vissza a ló hátára”

(A PÉNZÜGYI SZABÁLYOZÁS ÉS FELÜGYELÉS VÁLSÁG MIATTI PARADIGMA-KIEGÉSZÍTÉSÉRŐL)

A pénzügyi szabályozás és felügyelés (Sz & F) elméleti és gyakorlati problémáival több, mint 30 éve foglalkozó szerző a jelenlegi paradigma³ gyors és alapvető kiegészítése mellett érvel. A mostani Nagy Pénzügyi Válság problémáinak és tanulságainak tisztázása végett röviden bemutatja az „Eredeti”, a „Klasszikus” és a „Modern” SZ&F-paradigmák főbb vonásait. Egy „Poszt-Modern” (Kiegészített) alapfelfogásra való áttérés mellett emel szót, s ehhez egy sor konkrét és praktikus módszert és eszközt megteremtését is javasolja: „Fő Termék-elemzés”, „Kezdő, ill. Záró Menedzsment-Felügyelet Dialógus”, Felügyeleti (Adminisztratív) Szerződés”, kétfajta „Felügyeleti Figyelmeztetés (Warning), stb., mint egyben a de Larosiére-Csoport, a G-20-, és a Turner-jelentés megfelelő javaslatainak is a megvalósítása.

1. VAN OK A VÁLTOZTATÁSRA?

Már nem vagyunk messze egy várhatóan igen kellemetlen, ám elkerülhetetlen vitától: mi volt a szerepe és a felelőssége a pénzügyi szabályozásnak és felügyelésnek az euró-atlanti értékrend napjainkban szétterjedő súlyos pénzügyi, gazdasági, társadalmi és morális válságában.⁴ Sajnos, már jelenleg is különösebb elemzés nélkül megegyezhetünk: a világ mai Nagy Depressziójának kialakulásában a pénzügyi szabályozás és felügyelés (elmúlt 1,5-2 évtizede) fontos/nagyon jelentős, /döntő/meghatározó, stb. szerepet játszott. Talán még ennél is egyértelműbb önkritikát fogalmazhatunk meg: az elmúlt évtized folyamati és eseményei a pénzügyi SZ & F totális csődjét⁵ hozták, s sújtották mindazon országok alanyait, amelyek (szoros) kapcsolatba kerültek az euró-atlanti régió pénzügyeivel. Minden gondolkodó és felelős értelmiséginek – s különösen a pénzügypolitikával foglalkozóknak – erkölcsi kötelezettsége ezek után, hogy feltegye a kérdést: hogyan történhetett ez meg?!

A világ legfejlettebbnek mondott, az elmúlt 2 évtizedben „best practice”-ként hirdetett-terjesztett és évi 2-3 Mrd. USD-ba kerülő felügyeleti⁶ rendszereiről derült ki, hogy még ilyen nagyságrendű kockázat- és veszteség-halmozódást sem voltak képesek időben felismerni, s kezelni! Hogyan kell tehát értékelnünk a jelenlegi SZ & R alap-állásunkat (paradigmánkat) akkor, amikor éppen az euró-atlanti kultúra pénzügyi intézményeinek „anyahajóiról” derült ki, hogy olyan - szó szerint életeteket, egzisztenciákat leromboló - „csodavilágot” teremtettek, amelyekkel kapcsolatos veszélyekre vonatkozóan az azzal megbízott ellenőrző szervek még „figyelmeztető jelzést” (Warning) sem tudtak nyújtani?! S a végső kérdés, az ultima ratio: hogyan, miért, s mennyiben bízhatunk meg a jövőben ebben a szabályozási és felügyelési modellben akkor, amikor az elmúlt 75 év legsúlyosabb válságainak okairól, tényezőiről és felelőseiről a nyílt, lényegi és szakszerű vita alig, vagy talán igazából még el sem kezdődött?!⁷

Ezen cikk szerzője – sajnos, már több, mint 30 éves pénzügyi szabályozásra és felügyelésre vonatkozó elméleti és gyakorlati tapasztalata alapján – mind a 3 kérdésre egyetlen, s viszonylag egyszerű választ talált: a jövőben csak akkor bízhatunk meg a jelenlegi (csúfosan kudarcot vallott) SZ&R-modelljeinkben, ha készek és képesek vagyunk „leásni egészen az alapokig”, s ezek alapján kiegészítjük, kiszélesítjük a 20-25 év óta terjedő, ma uralkodó szabályozási és felügyeleti „Modern Paradigmát”. A jelenlegi paradigma lényegének megismerése végett azonban célszerű lehet, ha először röviden áttekintjük és értékeljük a pénzügyi szabályozás és felügyelés korábbi fontosabb paradigmáit.

2. AZ SR & F-PARADIGMÁK FEJLŐDÉSI VÁZLATA

Az „Eredeti” („Original” avagy „Anglo-Saxon”) Paradigma az Angol Bank 1694. évi, speciális bankjegy-kibocsátó intézményként történő megalapításától számítható⁸. Ez az intézmény ugyanis – nem kis mértékben támaszkodva a tulajdonosainak és ügyfeleinek széles, a királyi családtól a nemesi körökön át a meggazdagodott kereskedőig terjedő széles és befolyásos köreire – „szerves”, „alulról jövő”, pénz- és tőke piaci módszereken keresztül fejlesztette magát „elsővé a formailag egyenlő bankjegy-kibocsátók” körében. A klasszikus angol bankfelügyeleti rendszer – az itáliai gyökereket elismerve – kezdettől fogva az önálló, a belső banki, ún. autonóm revisió elsődlegességének elvére épült. Minden pénzügyintézetnek elsősorban magának kellett ellenőriztetnie (pl. a belső ellenőrrrel) a tevékenységét, megvizsgáltatnia a könyveit (pl. a könyvvizsgálóval, majd a független aktuáriussal), s nyilvános

éves jelentéseiben (hosszú ideig) tetszőleges formában tájékoztatnia az ügyfeleit, illetve az egész közvéleményt. Emiatt Angliában, Skóciában és Írországból már a XVIII. század elején működtek olyan szabadon választható-választandó revizorok és egyben könyvvizsgálók („accountants”), akik közé már a XIX. század ötvenes éveitől csak a magas szintű, hatóságilag elismert vizsgák, ill. meghatározott „szakmai gyakorlat” után lehetett bekerülni. („chartered accountants”).

A kivételes jogosítványokkal rendelkező, kiemelkedő pénzügyi helyzetű és a gyakorlatban a pénzügyi lét-, avagy nem-lét kérdésében is dönteni tudó, mert erkölcsi súllyal is rendelkező Bank of England ezek alapján „csak” – mai kifejezéssel élve: „pénzügyi” felügyeletet – akart ellátni. Vizsgálódásaiban kezdettől fogva két pontra összpontosított: mindenekelőtt azt elemezte meg, hogy egy-egy pénzügyi intézmény „egésze”, ill. elsősorban az azt többé-kevésbé jól tükröző pénzügyi helyzete – fizetőképessége (likviditása, ill. solvabilitása) és jövedelmezősége (rentabilitása) – és vezetése megfelelő-e.⁹ S ha ez a két dolog rendben volt, s ezen tényállást a belső, illetve az érintett cégek által meg- és kiválasztott külső revizorok is „záradék nélkül” igazolták, akkor – a tulajdonos király és királynő nevét meg sem említve – merték azt „feltételezni”, hogy az adott intézménynél (legalábbis összességében) jól mennek, jól mehetnek a dolgok.

Az Angol Bank tehát mindaddig előzetesen megbízott a többi, általa csak közvetve felügyelt-befolyásolt, „terelgetett” intézményben, ameddig azokról utólag ki nem derült, hogy visszaéltek a bizalommal. Ebben a rendszerben tehát szó sem esett-eshetett arról, hogy pl. az Angol Bank közvetlenül és nyíltan is beleavatkozzon a többi pénzintézet mindennapi ügyleteibe (operatív tranzakcióiba), engedélyeztesse, avagy az, hogy utólagos neheztelés alapján, módosítsa a szerződések (ún. anyagi) tartalmát, betekintsen, ill. részletekbe menően rosszalja valamelyik bank ügymenetét, üzemgazdasági viszonyait, a költség-gazdálkodását, avagy foglalja közbe az egyes pénzintézetek elleni ügyfél-panaszokkal, stb. Az általa fokozatosan, ám nem hivatalosan képviselt „államhatalomnak” ebben a modellben tehát a legfontosabb feladatát a pénzintézeti szektorban is érvényesülő „láthatatlan kéz” számára való „világítótoronyként” való iránymutatás jelentette. Mondhatnánk: ez volt a „lássa mindenki, hogy van nekünk esernyőnk is ...” féle paradigma fénykora.

A „Klasszikus” („Kontinentális”) Paradigma léte a svéd állami bankfelügyelet 1824. évi alapításától, ill. az Osztrák–Magyar Monarchia 1852. évi biztosításfelügyeleti pátense óta számítható. Ennek a modellnek a lényegét a weszfáliai béke után 208 fejedelemségre tagolt német egyesítés, ill. az „Elbától Keletre”-típusú társadalom és jog-fejlődés határozta meg. Ezen országokban a kammeralizmus és a „Polizeiwissenschaft”, ill. „Gewerbepolizei” értékrendjének megfelelően már Nagy Frigyes 1775-ben állami engedélyt adott a későbbi központi bank (Porosz Bank) elődjének („Königliche Giro- und Leihbank zu Berlin”) létrehozására. A XIX. század végén, a XX. század elején elterjedt „állami felügyeleti” modell lényegét a pénzügyi intézmény teljes tevékenysége feletti, részletekbe menő totális bürokratikus kontroll igénye jelentette. Az ún. anyagi felügyelet¹⁰ magában foglalta az állami hivatalnokok felhatalmazását és kötelezését, hogy valamennyi szerződés (termék, szolgáltatás) valamennyi tartalmi (anyagi-jogi) részletét vizsgálják meg, előzetesen, rendszeresen (szisztematikusan) engedélyezésére. A „tarifa(kalkulációs)-kontroll és az ún. minimális díj elvén nyugvó „előzetes termék-engedélyezés” emellett kiegészült a pénzintézet üzemgazdasági tevékenységének az előzetes, rendszeres, és tilalomra-a változtatásra is feljogosító állami beleszólás jogával is. Az említett két alapelvekkel nyugodott az a többdimenziós, a legfontosabb kb. 15-20 mutató évszázados értékeinek a konjunktúráról függő, sávok segítségével történő felügyeleti kockázat-értékelés. A pénzintézeti szakmával egyre inkább közösen elfogadott éves sávokon belüli mutatókat felmutató (kb. 95 %-ot kitevő) pénzintézetek a felügyelet „békén hagyta”. A sávokon kívüli „rendkívüli” (benchmark-)értékeket mutató minden intézményre azonban „rászállt a felügyelet”. (Némi rosszmájúsággal állíthatjuk: ez volt a „viseljünk mindig esernyőt” modellje, függetlenül attól, hogy esik-e az eső, süt-e a nap, vagy épp” vihar fúj...)

A „Modern” Paradigma lényegében az elmúlt század 80-as éveinek elejétől, a korábbi IRIS-rendszert felszámolni akaró NAIC (Amerikai Szövetségi Biztosítás-felügyelet) „Risk Based Capital”-módszertanának kb. 10 éves időszaka alatt terjedt el. Az RBC-módszer a biztosítótársaságok végtelen számú lehetséges kockázatát 4 kockázati klaszterbe szintetizálta, majd pedig – többszörös „vetítésen” (transzformáción) keresztül – egyetlen dimenzióra, a szavatoló-tőkére vetítette. Ez az amerikai felügyeleti gondolkodás mindenhatóságra („omnipotenciára”) vonatkozó illúzióinak a korszakformáló megfogalmazása lett. Komolyan feltételezték ugyanis, hogy valamennyi kockázat és azok kölcsönhatása előre felmérhető, meghatározható, számszerűsíthető, azaz (statikusan) rendszerbe foglalható. Ez alapján pedig bármelyik típusú (hitel, operációs, likviditási, szervezeti, személyi, ill. ún. külső, stb.) kockázatnál előre megállapítható az az „átvételi arány”, amely alapján a (már be)vállalt kockázat utólag meghatározott összegű pótlólagos tőkével lefedhető.

Ezen gondolkodásmódnak a BASEL I. és Solvency I. szabályozási modellekre gyakorolt elméleti, majd pedig az amerikai bank- és biztosításügybe való tényleges bevezetése, ill. az európai uniós („második generációs”) irányelvekbe való beépülése a korábbi, a „klasszikus”modellre vonatkozóan el- és lesöpörő gyakorlati hatással járt. A 90-es évek elejétől ugyanis egyre inkább teret nyert ugyanis az anyagi felügyeleti módszerek, a termék-ellenőrzés, az üzemgazdasági összefüggések előzetes, rendszeres felügyeleti ellenőrzésének a (szó szerinti) tilalma. A „bürokratikus”, a „termék-fejlesztést akadályozó” és a „vállalkozói innovációt bénító”, stb. címkét elnyerő klasszikus módszereket (és képviselőiket) eltávolították a SZ&F intézményeiből, s helyükre az OECD-országok „legjobb gyakorlatként” az amerikai FED és a brit felügyelet, az FSA ún. „light touch” felügyeleti paradigmáját és annak módszertanát próbálták érvényesíteni, propagálni. Eszerint a felügyeletet ettől kezdve elvileg kizárólag csak a valós folyamatokról adott (auditált, ratingelt, monitoringozott, stressz-tesztelt, stb.) utólagos pénzügyi adatokat vizsgálhatják meg, a folyamatok után 30-180 nappal később kapott jelentések alapján. Ennek megfelelően a termékek profit- vagy veszteség-termelőképessége, az egész szakma előtt nyilvánvaló szakmai hibák és mulasztások, a kalandor, avagy dilettáns vállalatvezetés, stb. „nem-rendszeres” (non-systematic) előzetes megvizsgálására és szankcionálására csak azután (ex post) kaptak felhatalmazást a felügyelet, ha az azokból (előre látható, ill. kalkulált) veszteségek már be is következtek. (Ezt a felfogást tehát joggal nevezhetjük a „hordjunk esernyőt ... mindig csak a

zápor után” jellegű alapállásnak...)

Ezen „Modern(izált angol-szász)” paradigma alapvető elvi és gyakorlati problémái már a kezdettől fogva világosak és vitatottak voltak. A „Klasszikus” és a „Modern” paradigma vallóinak heves vitái a 90-es évek végétől az elavult nézetek képviselőinek megsemmisítő – értsd: remek nyugdíjba és az általában kitűnő igazgatósági pozíciókba való – száműzetésével zárult. A felhevült viták azonban nem voltak feleslegesek, mivel elkezdődött a Modern” felfogás - hivatalosan soha be nem vallott - szép csöndes korrekciója („hidden correction”).

A „Modern” paradigma „Korrekciója” - avagy az „Interim Periódus” - lényegében a századunk kezdete óta figyelhető meg. A „digitalizáció globalizációjában és a globalizáció digitalizálásában” sűrítendő, a 80-as évek elejétől megfigyelhető ún. 3. „ipari” (informatikai és távlekedési, logisztikai) forradalom sajátos megnyilvánulását, vetületét jelentő ún. Wall Streeti Aranyláz¹¹ ugyanis az elmúlt század végére az egyszerű emberi agy számára már áttekinthetetlené tette a pénzintézeti világot (is). A mintegy 1 millióra szaporodott pénzintézeti termék-halmaz összefüggéseit és kockázatait már csak azért is képtelenség volt előzetesen felmérni, értékelni, rendszerezni, stb., mivel ezen termékek közül legalább százezret naponta át- és újraértékeltek a számítógépek...

Ezen robbanásszerű pénzügy-technológiai forradalom felismerése vezetett pl. a „Pénzügyi Terv”, ill. a „Pénzügyi Helyreállítási Terv” némely pénzintézeti szektorban való megjelenéséhez. Ezek az új szabályozó eszközök ugyanis legalább lehetőséget és ösztönzést (enyhe kényszert) adtak a felügyeletnek arra, hogy – „az ügyfelek érdekeinek veszélyeztetése esetén” típusú „gumi-mondatokra” építve – végre rendszeresen elemezhesseék végre már előzetesen is a várható fő veszteségeket és kockázatot okozó termékeket, a legsúlyosabb üzemgazdasági melléfogásokat, vállalt-irányítási (corporate governance), stb. hibákat, hiányokat, s azonnal intézkedhessenek is: pl. emeltessék meg (valamilyen alapon, valamennyire) a biztonsági, ill. szavatoló-tőkét. A következő lépést a különböző pénzintézeti szektorokból származó információk integrálása és konszolidálása jelentette, ami egyre inkább a felügyelet részleges vagy (legalább ötféle alap-modellben megvalósítható) teljes integrációjához vezetett.

Az új évezred elejére azonban nyilvánvalóvá vált, hogy a BASEL I. és Solvency I. módszertanok toldozása-foldozása – éppen az adott paradigma meghatározó vonásai miatt -, már nem képes biztosítani a SZ&F-hatóságok pénzintézeti piacok és ügyletek feletti áttekintését. A preventív állami beavatkozás elkerülését erkölcsi, jogi és lélektani okokból elvető angol-szász (típusú, ill. azt másoló) felügyelet „új csodafegyverévé” emiatt vált az ún. risk-based módszertanok tömeges (és iszonyatos időt, energiát követelő) kidolgozása. Ennek lényegét az jelentette, hogy részben (felismerték: a korábbi egységes, több-dimenziós klasszikus felügyeleti értékelési és előzetes (preventív) beavatkozást megkövetelő rendszernek az egy-dimenziós, az utólagos tőke-szabályozáson alapuló statikus értékelési rendszerrel való felváltása megoldhatatlan feladat elé állította a „folyamatok után rohanó” állami hatóságokat. A gondot azonban csak abban látták, hogy valamennyi – kis és nagy méretű, ill. nemzetgazdasági hatású - pénzintézet számára egységes (univerzális) modell alakult ki, ahelyett, hogy minden egyes pénzintézet egyéni (individuális) „kockázati étvágját” és „kockázati térképét” rajzolták volna meg. A SZ&F ezen kétségbeesett, évtizedünkbeli „individualizációja korrekciója azonban már elkészt¹² ... a pénzintézeti bomba ugyanis a „Lehman Testvérek” kezében felrobbant. (Úgy is fogalmazhatunk: a korábbi, néhány klasszikus „konfekció-termékeket” előállító SZ&F-től elkezdték elvárni, hogy minden egyes jelentős cég egyéni „úri szabója” legyen...¹³)

3. A JELENLEGI PARADIGMA ALAPVETŐ PROBLÉMÁI

A „Modern” paradigma alapvető problémáját úgy is megfogalmazhatjuk, hogy a „klasszikus modell” (helyes) leváltásakor (tévesen) „áttestünk a ló túloldalára”. A valóban elavulttá vált korábbi, a döntően csak (minden egyes) termék- és díj-engedélyezésre, továbbá a korlátlan, előzetes „régimódi” felügyeleti „intervencionizmusra” épülő bürokratikus Sz&F-rendszer felett ugyanis már valóban eljárt a (globalizálttá vált tér és) idő. A gond „csak” az, hogy a világ legfejlettebb pénzügy centrumai által kiválasztott „új” – ill. láttuk: inkább csak „felújított” – angol-szász modell egy sor súlyos elméleti és gyakorlati hiányossággal, sőt hibával is bír. A SZ&F-terület világszerte megtalálható „öreg rókái” számára ezért valójában nem is a mostani pénzintézeti válság kirobbanása okozta az igazi fejtörést, hanem az, hogy ez vajon „miért csak most történt meg?”

A jelenlegi paradigmánkra ráépülő valamennyi SZ&F-modellje (Basel I.-II. és Solvency I.-II.) ugyanis alapvetően elfogadhatatlan, mivel „egy-oldalú”, ill. csak részleges az elméleti alapvetése. Úgy is fogalmazhatunk: a jelenlegi paradigma (változatlansága) nem volt, s a jövőben még kevésbé lesz elegendő, és így megfelelő, a globalizált pénzintézeti rendszer feletti szabályozási és felügyeleti áttekintés és kontroll helyreállításához.

1. Napjaink „digitalizált”, „24-órás”, „O&D” –korszakában irracionális és életveszélyes olyan adatokra támaszkodni, amelyek némelykor tragi(komikus) időbeli késéssel követik a valós ügyleteket. Ha ugyanis előzetesen egy felügyelet nem ismeri – mert nem jogosult avagy nemképes felismerni -, hogy az egyes (tömeg-termékek, ill. nagy forgalmat generáló) ún. fő-termékek szerződésének általános feltételei közül melyek járulnak hozzá a profit, avagy a veszteség, ill. a későbbi kockázatok és súlyos anyagi következmények kialakulásához, akkor az az intézmény „csak ül, néz és a Jó Szerencséhez imádkozhat”. Ha nincs pontos és „naprakész” adatbázisa valamennyi lényegesebb pénz- és tőkepiaci trend-(ki)alakító ún. kulcs-termék általános feltételeiről, az átlagos, ill. még elfogadható mértékekről (paraméterekről), a különböző lényeges költség-elemek szokásos, elfogadhatónak tartott súlyáról – beleértve természetesen a kockázatkezelés terheit is -, akkor mindenfajta számszerű „becslése”, stressz-tesztje, monitoring-tevékenysége, stb. a „levegőben lóg”. A fő termékek díjainak és kalkulációjának ismerete nélkül így valójában azt sem lehet felelősen megítélni, hogy egy-egy „Üzleti Terv”, avagy „Pénzügyi Terv” és Pénzügyi Helyreállítási Terv” mennyire tekinthető reálisnak. A legfontosabb termékek szerződési feltételeinek és díj-kalkulációjának (folyamatosan utókalkulált, a „lebonyolítási eredményt” is figyelembe vevő, stb.) ismerete nélkül tehát valójában mindkét fél, azaz a felügyelt és a felügyelő intézmény is csak blöfföl.

Ebből a csapdából csak úgy lehet kitörni, ha a „Felügyelet” visszakapják (részlegesen) a „Szabályozóktól” azt a jogosítványukat (és kötelezettségüket), hogy a pénzüzetek legnagyobb jelentőségű termékeinél előzetesen, rendszeresen gyűjtsék, elemezzék és publikálják valamennyi lényeges (releváns) információt. Az un. pénzügyi és az un. termék-jellegű adatok közötti kölcsönös kapcsolatok és hatások feltárása ugyanis a valóságos „kockázati étvág” és tényleges „felelős kockázat-kezelés” megítélésének a lényege (esszenciája); függetlenül az adott pénzüzetet önmagára vonatkozó „ön-értékelésétől”, ill. a beszámolóiban szereplő (auditált, ratingelt, szakértett, stb.) „csoda-számoktól”. A paradigma-kiegészítés alapját emiatt képezi a csak pénzügyi mutatók utólagos ellenőrizhetőségéből adódó „egy-oldalúság” „két-oldalúvá” tétele.

2. Valamennyi kockázat-alapú modell¹⁴ közös alapját képezi az a vágy és remény, hogy egy jól szerkesztett (strukturált) módszertan segítségével

- egyrészt egy-egy pénzüzetet valamennyi lényeges (releváns) feltételezhető kockázatára vonatkozóan egy teljes listát (check-list) tudunk összeállítani,
- másrészt viszont tudunk olyan objektív és szubjektív valószínűségeket alkalmazni, amelyekkel a számtalan („n-számú”) kockázatot 3-4 meghatározó jelentőségű kockázati csoportba (pillérbe, szintre, klaszterbe, stb.) sorolni, „vetíteni”, s
- harmadrészt, ezek alapján majd felelősen és egyértelműen meg tudjuk határozni, hogy pl. az átlagosnál magasabb kockázatot milyen „átváltási kulccsal” - és milyen biztonsági fokon (konfidencia intervallumban) - lehet pótlólagos tőke-követelményre fordítani.

S bízunk kell abban is, hogy megfelelő „finomhangolással” – pl. a korábbi időszak statisztikai adatainak elemzéséből nyert sztochasztikus eloszlások figyelembe vételével – a ma használatos mennyiségi és minőségi elemzési módszereink a jövőben egyre inkább vissza tudják tükrözni a valóságos piaci folyamatok tény-számaira, objektív valószínűségeire. Az elmúlt években bevezetett és egyre bővülő SZ&F-eszköztár – mindenekelőtt a „Supervisory Review and Evaluation Process” (SREP), az „Internal Capital Adequacy Assessment Process” („ICAAP), a „CRD Minimum Requirements”, a Solvency II. tesztelését jelentő „Q 1. – Q4.” negyedéves ön-értékelések, s azok validációja, stb. - ezt a fokozatos fejlesztést és valósághoz való közelítést szolgálták.

Valamennyi ilyenfajta, s komoly következményekkel is járó felügyeleti intézkedéshez jogalapot teremteni kívánó becslő- modell közös problémái ezen vázolt 3 követelmény körül forognak.

- Egyrészt egy-egy pénzüzetet „releváns” kockázatainak feltéréséhez ismerni kell(ene) a pénzügyi mutatók mögött meghúzódó adatok egész sorát, pl. a legfontosabb értékesített termékeinek szerződési feltételeiben vállalt kockázatokat, azok díját, majd a kockázatkezelését, ill. az üzemgazdasági-irányítási rendszerük valamennyi lényeges pontját is. Valós kockázat-értékelést azonban kizárólag az utólagos és csak a pénzügyi adatok rendszeres „riportolására” építve nem lehet készíteni, mivel az egyrészt egyoldalú, nem teljes, s tegyük hozzá – nagyon könnyen (egy ideig) meg is szépíthető. Az „n-számú” kockázat „markolása” helyett tehát lehet, hogy a valóságos viszonyokból többet tudnánk (fel) „fogni” egy-egy pénzüzetet valós helyzetéről, ha „csak” a szakmánkban kialakult klasszikus 15-20 legfontosabb pénzügyi mutatóra összpontosítanánk – ám azoknak minden elemét a pénzüzetek „reál-folyamataival”, ill. a rendszeres helyszíni ellenőrzéssel is összevetve rendszeresen leellenőriznénk. (Más megfogalmazásban: talán nem kellene minden fát megvizsgálnunk ahhoz, hogy meg tudjuk ítélni: milyen erdőben is bolyongunk...)
- Másrészt mindenfajta információ-összefogás („levetítés”) információvesztéssel és -torzulással jár. Különösen igaz ez akkor, amikor a különböző kockázati tényezőket és csoportokat még szubjektív valószínűségekké is kénytelenek vagyunk súlyozni. A szubjektív valószínűségeket kiváltani képes, ám igen fejlett és költséges pénzügyi infrastruktúra (idősorok, felkészült és független elemzők, felelős értékpapír-„ratingelők” stb.), továbbá a tény-adatok megfelelő biztonságú elemzéséhez megkövetelt hosszú, homogén, konzisztens adat-sorok kialakítása nélkül ezek a módszerek tehát csak a „jósolás”, ill. a (tudatos, avagy fel sem ismert) „adat-manipulálás”, „intervencionizmus”, stb. jelzővel illethetők. (Más megfogalmazásban: ami érvényes a Wall Street és a City „legjobb módszertanára”, az mindazoknál megvalósítható ... akik meg tudják teremteni és karban tudják tartani az ahhoz szükséges teljes pénzügyi infrastruktúrát is.)
- Harmadrészt – s ez az igazi probléma - elméletileg sem lehet (még a bíróság előtt is biztosan megvédhető) számszerűen alátámasztható (objektív) alapot találni a vállalt többlet-kockázatok egy jelentős csoportja és az emiatt szükséges többlet-tőke-szükségletek közötti „átváltási kulcs” mértékére vonatkozóan. Mennyi (átlagon felüli kockázat miatti) többlet-tőkét – s miért pont annyit (!) – kell megkövetelni egy olyan pénzüzetettől, amelyet
 - pl. egy Mr. Greenberg (AIG) típusú, ill.
 - egy frissen kinevezett, tehetségesnek és ambiciózusnak tűnő Mr. Nobody jellegű vezető irányít, amelyben a Barrings vagy a SocGen dinamikus és innovációt kedvelő brókerjei dolgoznak, amely
 - a Northern Rock, a UBS, a Swiss Re, a Citybank stb. sikeres 90-es évekbeli módszereivel lesz irányítva az új évezredben is, amelyek
 - igen közeli munkakapcsolatban áll a jó nevű Mr. Madoff cégével, avagy
 - erősen kooperál a Fanny Mae a Freddy Mac vagy az AIG Financial Service Ltd. cégekkel, s hogyan kell letartalékoltatni
 - a bankközi piacok esetleges teljes, avagy részleges „kiszáradását” (3 hétre, egy hónapra, fél évre számítva (!), ill.
 - valóban pótlólagos tőkével lehet és kell kezelni pl. az európai pénzforgalmi rendszer (SEPA) esetleges nemzeti, regionális, avagy totális kihagyásából, összeomlásából adódó potenciális kockázatokat, stb.

A mindennapi felügyeleti gyakorlatban éppen a kockázat/pótlólagos tőke közötti „átváltási kulcs” elvi és gyakorlati megalapozhatatlansága (jogi operacionalizálhatatlansága) okozta, hogy a felügyelet - különösképpen a nem angol-szász jogrendű országokban - alig, vagy egyáltalán nem mertek élni a preventív tőke-emelésen keresztüli elvileg meglévő eszközükkel. Mi történne ugyanis akkor, ha a felügyelet szerint házárdírozó, ill. zűrzavaros belső irányítási-hatalmi-ellenőrzési rendszerrel rendelkező multinacionális nagyvállalat (hazai leánypénztézeténél) a bíróság a hivatal álláspontját a „nem megfelelő mértékű, a nem arányos szankcióra” hivatkozva vetné el? Ki tudja előre pontosan meghatározni, hogy egy tehetségtelen, de ambiciózus operatív vezetés vagy/és egy jó szándékú, a korábban magas rangú lobbistákkal teletömött, ám amatőr-dilettáns pénzügyesekből álló igazgatóság esetén hogyan lehet megvédeni a csak miattuk szükséges pótlólagos tőke-igény mértékének megalapozottságát? Nem sokkal inkább ésszerű akkor már az a „normális bürokrata alapállás”, hogy „várjuk csak ki”, amíg bekövetkeznek, s a kézikönyveknek megfelelően dokumentáltan meg is jelennek, a bekövetkezett „riportált” veszteségek, s majd azután, az előírásoknak megfelelően, (akkor) majd szép nyugodtan intézkedünk?!

Vitathatatlan: az ENRON, a WordCom és a Marsh&McLellen!!!! után az európai felügyelet már jobban hajlottak „az ügyfelek érdekének védelmében”, ill. a „közös, társadalmi érdek” (common interest of people) védelmét szolgáló „gumiparagrafusok” megelőzést szolgáló felhasználására. Ezzel azonban csak fokozódott a köztisztviselők közül álló felügyelet zavar: mikor maradjanak meg a „Modern” paradigma szokásos, a pénzügyi mutatók alapján adódó „követő” jellegű utólagos intézkedéseivel, s mikor vegyék igénybe a „rugalmas és preventív új eszközöket”?! A valódi megoldás persze itt is viszonylag egyszerű tételként fogalmazható meg: elvileg is kell ismerni, hogy egy sor jelentős pénztézet kockázat előre nem számszerűsíthető megfelelő (jog)biztonsággal, s emiatt a „kockázat-alapú” „modern” módszertant (jogszabályban meghatározott esetekben) ki kell egészíteni más jellegű, részben a „Klasszikus” paradigmából adódó, eszköztár egyes elemeivel.

3. Mindenfajta egy-dimenziós – esetünkben: a „mindenséget a pótlólagos tőkeellátottsággal mérő” - kockázat-alapú modell alapvető és közös problémája az, hogy kizárólag tőke-szabályozáson keresztül elméletileg is lehetetlen kontrollálni egy pénztézet megfelelő/elfogadható tevékenységét. A pénzügyi szolgáltatások minden szektorában ugyanis az 1:6 és az 1:25 közötti arányt engednek meg a vállalható kockázatok és a (utána töltendő) tőke-bázis között. Ez azt jelenti, hogy a már vállalt kockázatok után „futva” a felügyelet egészen a végső összeomlás elkerülése végett akár a törvényesen előírt mértékek 6-25-szörösét kitevő pótlólagos tőke-igényt is elő kellene írniuk¹⁵. (S azért csak ennyit, mert elfogadják a szolgáltatott pénzügyi adatok helytállóságát, ami az elmúlt évtizedek „kreatív könyvelési” fényében igen nagyfokú bizalmat, avagy naivitást feltételez.) Ha ugyanis a felügyelet egy-egy jelentős pénzügyi ügylet (termék, szolgáltatás, kockázat-vállalás, stb.) vagy akár az egész üzleti vonal, sőt az üzleti stratégia (teljes) irreálitását is fel tudná mérni, a jelenlegi szabályok között csak a már szükségessé vált tőke-emelések töredékét 100-200 % közötti kockázati többlet-súlyozást lenne joga előírni. Az elmúlt időszak több ezer milliárd dollárra tehető „mérgezett eszköz”-vásárlásai azonban bizonyították: milyen nagyságrendileg eltérő mértékben törpültek el a potenciális többlettőke-előírási szabályok a ténylegesen vállalt kockázataik által szükségessé vált tőke-visszapótlásokhoz képest.

S ha az óvatos, a vállalkozói szabadságba még az előrelátható ésszerűtlenség esetén sem beavatkozni nem akaró/merő felügyelet az első pénzügyileg is dokumentált hírek után azonnal „kibővített cég-auditálást”, „termék-kalkuláció ellenőrzést”, „veszteségforrás-detektálás” stb. követel meg, akkor is hónapok telhetnek el a közbeszerzési, előkészítési, véleményezési stb. európai államigazgatási és költségvetési előírások betartása miatt. Ha azonban a veszteség képződés „dinamikus spirálnak” tekinthető – s korunk digitalizált pénzügy-technológiájának automatikus működésére éppen ez a jellemző -, akkor a felügyeleti (utó)vizsgálatok is csak rohannak az egyre romló eszköz-minőség után, ill. egyre „újabb és újabb csontvázak” keletkeznek a túl későn, mert utólag kinyitandó „szekrényekben”. Emiatt fontos, hogy a Felügyelet nyervek vissza a Szabályozóktól azt a felhatalmazást, jogot és kötelezettséget, hogy ne csak rendszeresen és előzetesen gyűjtsék és elemezzék a szükséges adatokat, hanem a várható veszteségeket mérsékelendő, aktív, hatékony és időben meghozott határozott döntésekkel akadályozzák is meg a felelőtlen, ill. a tulajdonosok által előre láthatóan nem finanszírozható pénztézet működését. (Ld. pl. az irreális, illúziókkal teli üzleti terveket, a szellemi és anyagi lehetőségekhez képest túl kockázatos üzleti ügyleteket, a túl alacsony áron való kalandozást, a túl nagyvonalú költség-szerkezetet, a nem-professzionális vállalat-irányítást és belső ellenőrző apparátusokat, stb.) Ameddig ez nem történik meg, addig a felügyelet mindenkor (joggal-jogosan) fogják elmesélni, hogy miért nem volt módjuk egy-egy „mindenki” által előre látott pénztézet kudarc megakadályozására.¹⁶ Be kell ugyanis látni: „tőke-alapon csak azt lehet befolyásolni, aki „tőke-érzékeny”, akinek (csak a) pótlólagos tőkehatékonyság-romlás számít. Azon tulajdonosok és menedzserek azonban, akik „érdekeltségi centrumában” más (is) áll – pl. az ügyletből adódó kiugró tőke-hatékonyságnövelési lehetőség, a piacbővítés, a nyugdíj, ill. az „átigazolás” előtti szép eredmény felmutatás, a beígért bónusz otthoni elvárása, stb. -, azaz „nem tőke-érzékeny” -, azt nem hogy ellenőrizni, hanem még lényegesen befolyásolni sem tudja a SZ&F.

4. A „Modern” paradigma „Korrektívából” fakadt az az új probléma, hogy a kialakított korábbi szabályoknak megfelelő, un. szabálykövető (rule based) felügyeleti cselekvését a bürokraták un. elveknek megfelelő (principle based) viselkedésével akarták-akarják felváltani. Ebből kétfajta zavar is fakadt.

A kisebbik gondot az okozta, hogy az angol-szász jogrendben és bírósági gyakorlatban alapvető jelentőség „józan ész” (common sense) elve a kontinentális európai jogrendszerű országok gyakorlatában egyszerűen alkalmazhatatlan. Itt ugyanis a pontos jogszabályi hellyel alá nem támasztható jog-sértéseket a felügyeleti dolgozók csak akkor vethetik fel „józan ésszel”, ha a bíróság előtt későbbi nagy valószínűséggel bekövetkező pervezetéstük után már meg van az új munkahelyük...

(A korábbi hasonlatot folytatva: mintha a bürokratákra bízánk, hogy döntsék el „hordjanak-e néha esernyőt a felhők megjelenésekor, vagy sem?”)

Az „elvszerű” SZ&F igazi problémája azonban ennél súlyosabb. A „light touch” paradigma minden (eredeti, avagy korrigált) változata ugyanis elvileg és gyakorlatilag egyaránt téves hipotézisekre épül(t). Az állami hivatalnokok előzetes beavatkozását megtiltó, az utólagos és csak „pénzügyi” felügyelet alapszabálya ugyanis az, hogy egy pénzügyi intézet tulajdonosai és menedzsereinek kizárólagos¹⁷ és elidegeníthetetlen „emberi (alkotmányos) joga” bármilyen termék előzetes „minőség-ellenőrzés” nélküli „piacra vitele”, mivel...

„Axióma 1.”: ők a saját pénzüket és presztízst tették az üzletbe, s ők tudják, hogy a hosszú távú fennmaradásért mi a helyes, mi a helytelen (ellentétben az egész szektor viszonyait részletekbe menően „hivatalból” ismerő könyökvédős bürokratáktól). S ha mégis tévednének valamiben, akkor

„Axióma 2.”: felelősen vállalták, hogy a rossz döntéseikkel okozott veszteségeket (vagy kereszt-finanszírozással), vagy tőke-viszapótlással rendezik, kifizetik.

Az elmúlt másfél év tényei keserűen igazolták, hogy a „Modern” paradigma ezen két alaptétele teljességgel téves. Meghatározott feltételek között a pénzügyi vezetők egyik – pl. a kontinentális Európában: a túlnyomó többsége – így viselkedik, mások, más körülmények között – pl. az USA és a London pénz-és tőkepiacain tevékenykedők – pedig egészen másképp viselkednek. Kiderült, hogy a rövid távú profit-maximalizálása, a tőzsdei árfolyamok „szépítgetése”, az eladásra felkészített vállalatban „megtestesült érték” megemlése, a felelős pozíció után „levezetesként” kapott igazgatósági és felügyelő bizottsági tagság, a bármekkora kockázat vállalására ösztönző „van akkora” bónuszok beígérése, a közeledő nyugdíj előtti utolsó nagy „bespájzolás”, stb. legalább annyira érvényes viselkedési ösztönzők („érdekeltségi centrumok”), mint a tankönyvek mikro-gazdasági hasznokat optimalizáló papírfigurái. A dollár-milliárdokra tehető pénzügyi „mérgezett eszköz-bevásárlások” pedig számszerűen igazolták, hogy a pénzügyi vezetéseknél és tulajdonosoknak sokszor fogalmuk sincs arról, hogy ők, vagy a nevükben – ki, s mekkora kockázatokat és veszteség-lehetőségeket vállal be. Kiderült továbbá az is, hogy a pénzügyi vezetők és (minősített) tulajdonosainak ún. Fekete Listája (Career’s Record) nélkül lehetetlen komoly megfelelésigű (fit&proper) személyi értékelést tartani, hogy a veszteségek „kereszt-finanszírozásnak” a jogi és felelősségi „ekvivalencia-szabályozással” való összehangja már réges-régen, s egyre elfogadhatatlanabb mértékben felborult, hogy a „költségekben” és „nyereségben” való „osztózás” (cost- & profit-sharing) mellett megdöbbentően hiányzik a „veszteség(ben való) osztózás (loss-sharing) intézménye, stb.

Mellőzve az elmúlt 20 évben uralkodóvá vált – s többszörösen módosított – „Modern” Sz&F-paradigma további, s bebizonyosodott elvi és gyakorlati hiányosságainak a szapulását, célszerűbb lehet áttérni arra, hogy „akkor most mit lehet tenni?”

4. A PARADIGMA-KIEGÉSZÍTÉS ELVI ALAPJAI

A félreértések elkerülése végett: a paradigma-kiegészítés elvi alapjául vázolandó elvek nem a mai („kockázat-alapú”; „elvszerű”, „visszaélés-központú, stb.) ” Sz&F-rendszerek teljes felváltását kívánja megalapozni. Épp ellenkezőleg: pontosan a „fél-oldalas”, „pénzügyi”, „a valós kockázatokon alapuló” stb. „Modern” felügyeleti paradigma fennmaradását, a Basel II, Solvency II. és a Crime II. SZ&F-módszerek gyors, effektív, tehát sikeres elterjedését kívánják szolgálni.

Hasonlóképpen világossá kell tenni: az 1 millióra becsülhető termék, a 3 milliárd főre tehető megtakarítói létszám, s több százezer pénzügyi intézmény összekapcsolódó világában már nincs vissza út a „Klasszikus” paradigma túlzottan bürokratikus, minden részletben mindenkor elmerülni akaró „anyagi felügyeletéhez”¹⁸. Éppen ellenkezőleg: bizonyos „klasszikus” elemek újrágondolásával a mai „pénzügyi”¹⁹ felügyeleti modell kaphat olyan védelmet, amelyet jogos válaszként lehet adni a közvélemény és a politikai képviselők (nem is mindig jogosulatlan) súlyos kritikájára vonatkozóan.

A javasolandó praktikus megoldások alapján véve a pénzügyi felügyeleti tevékenység (és művészet) nagyrészt az elmúlt 200 év alatt kikristályosodott szabályait összefoglaló „Mágikus Hatszög” alapján érthető meg. Ezen gondolkodási mód, avagy logika alapján valamennyi pénzügyi intézetről igen nagy (követelmény-szinten: 95 %-os) valószínűséggel megállapítható, hogy az „egészséges”, „szolvens”, „prudens”, stb. akkor, ha a „Bűvös Kocka” mind a 6 területének főbb elemei összeillenek, egybevágnak.

1.sz. tényező: a „reális termék-árak”. Ha egy pénzügyi intézet fő termékeinek ára (díja) összhangban van az általa vállalt kötelezettségekkel, s a kockázatkezelés költségeivel, akkor legalább az esély megvan arra, hogy elegendő eszköz képződjön az ügyfelek érdekeinek megvédéséhez. Ha a bevételi jövedelem-folyamatok reálisnak minősíthetők, következik a

2. sz. tényező: a „minőségi kockázat-kezelés” (Risk Management) ellenőrzése. Ez biztosítja, hogy a pénzügyi intézethez kapcsolódó kockázatoknak a cég szellemi és anyagi képességeit meghaladó része (pl. refinanszírozás, pool, vagy közös-finanszírozás, viszontbiztosítás, CDO, CDS, stb. útján) úgy kerüljön szétporlasztásra, hogy az átvett (cedált) kockázatok birtokosai is képesek legyenek a kötelezettségeik teljesítésére.²⁰

A pénzügyi intézetnél így visszamaradó kockázat és jövedelem viszonya határozza meg a 3. sz. tényezőt: a „kockázattal arányos saját alapok, tartalékok képzését.” Ha ezen vállalati, avagy termék-specifikus tartalékok nem elegendők a szokásos konjunktúra-hullámzások kivédésére sem, akkor egy intézmény ki van szolgáltatva a pénz- és tőke-piacnak. Elegendő(en bőséges, többlettel záró) tartalékok és vállalati eszközök esetén azonban érdekessé válik már a

4.sz. tényező: a „hatékony Eszköz- és Forrás-Menedzsment” (ALM is). A pénzügyi intézeteknél pár ezer év óta kikristályosodott – bár mostanában eléggé elfelejtett – alap-szabály, hogy az eszközök „gyümölcsötztetésénél” igen szigorú érték-sorrendnek kell érvényesülni: Nr. 1. mindig a likviditás, Nr. 2. a (rövidtávú) szolvabilitás és Nr. 3 a (hosszú távú) rentabilitás. Bármifajta termék-fejlesztés – nevezzék azt „engineering”-nek, vagy innovációnak – ugyanis egy pénzügyi intézetnél csak akkor, addig és úgy fogadható el, ha közben a kötelezettségei teljesítéséhez szükséges ezen értékrend maradéktalanul érvényesül.²¹ S ha mindezen négy „oldal színei megfelelően

állnak, akkor érdemes foglalkozni az

5. sz. tényezővel: a „professzionális vállalat-irányítás és ellenőrzés „(corporate governance) létével. A „reális árazás”, a felelősségteljes RM, a „megfelelő tartalék-képzés” és az erős költség-kontroll, ill. (az átlagot legalább elérő) hatékony eszköz-befektetés, stb. adhatja meg csak azt az alapot, ami alapján érdemes foglalkozni a különböző beslő és külső irányítási és ellenőrzési rendszerek formai teljességével, ill. a tényleges működésük-érvényesülésük vizsgálatának. S ha mindezen tényezők rendben vannak, akkor következhet a 6. sz. tényező: „elegendő (múlt- és jelenbeli) pénzügyi eredmény”, ami magában foglalja a törvényesen előírt tőke, biztonsági és szavatoló-tőke, avagy a „Pénzügy Terv”, a „Pénzügyi Helyreállítási Terv” követelményeknek megfelelő eszközök felhalmozását és pótlását. Az erre vonatkozó „pénzügyi beszámolókat” (reporting) azonban a felügyeletnek mindenkor le kell ellenőriznie, alkalmanként még a pénzügyi helyzet helyszínén is.

Sosem (lenne) szabad azonban elfelejteni: a tőke- és a szavatoló-tőke funkciója a pl. konjunktúra-alakulásból, jogszabály-módosításból, stb. származó külső (objektív) sokkókból vagy/és a még szakmailag és emberileg elfogadható mértékű belső (szubjektív) hibákból adódó rendkívüli veszteségek időleges áthidalása, s nem az elhibázott, avagy felelőtlen pénzügyi tevékenység folyamatos veszteségeinek állandó és folyamatos kiegyenlítése.²²

Ha ezen sajátos pénzügyi SZ&R-t szolgáló „Rubik-kocka” minden oldalát összehangoltan ki tudtuk hajtogatni, akkor annál a pénzügyi helyzetnél nagy baj már nem lehet. Persze a tétel fordítva, ill. tagadva is igaz: a csodálatos „kockázati térképek”, a nagyszerű „stressz-teszt”, a roppant részletes kiterjesztett vizsgálatok, stb. is csak akkor lehetnek megnyugtatók egy pénzügypolitikai vezetés számára, ha az említett 6 kérdéskört leíró legfontosabb 15-20 mutató mindegyike (a szakmával közösen évente megállapítandó, konjunktúra-függő) „kritikus értékeken” belül van. Ezt a végkövetkeztetést nem lehet semmiféle „n-tényező” kockázati (vész-) előrejelző modell többszörösen átlagolt, „levetített” és manipulált átlag-eredményével pótolni, mondván: „hát igen; a cég rengeteg mindenben jó értéket kapott, de egy-két (összeomlást is lehetővé tevő) dologban azonban gyengécske. No de az átlaga azért nem rossz, sőt...”

Mielőtt rátérnénk a gyakorlati teendők ismertetésére, foglaljuk csak össze a paradigma-kiegészítés legfontosabb elvi alapjait. Az „első lépést” annak a fel- és elismerése jelenti, hogy a jelenlegi „Modern”, ill. „Korrigáltan Modern” SZ&R-paradigma alapvető elvi és gyakorlati hiányokkal, hiányosságokkal és tévedésekkel rendelkezik. A „második lépés” annak a belátása, hogy minden pénzügyi helyzet egy totális, kialakult szabályai és a külvilág kihívásaira adott válaszokból álló élő-változó – a divatos kifejezéssel élve: heurisztikus – egység, amelynek legalább a 6 legfontosabb területén egyértelmű határértékeken belül kell tevékenykednie. A harmadik – s egyben legnehezebb – „lépést” pedig annak ki- és feldolgozása jelenti, hogy egy pénzügyi szabályozását és felügyelését nem szabad egyetlen (staitikus) tényezőre bízni – legyen az látszólag valóban lényeges is tulajdonosok számára –, mivel egy-egy cég sorsa és életképessége egy sor egymással összefüggő, egymásra hatást gyakorló „közelítő” (iteratív) folyamat (dinamikus) szimulálásával tárható csak fel. A Basel II. és a Solvency II., ill. a SREP –értékelési módszertan kitűnő eszközt jelentenek ezen folyamatos felügyelés gyakorlatban még elviselhető költséggel megvalósíthatóságához (operacionalizálhatóságához), ám súlyos öncsalás lenne, ha az eszköz mutatóját azonosítanánk magával a megfigyelt valósággal. A legalaposabb standard-, avagy belső modellek legszebb végső számai sem tudják ugyanis megspórolni és pótolni a „Mágikus Hatszög” (lényegében nem is túl bonyolult) kérdéseinek egyértelmű és pozitív megválaszolására vonatkozó évszázadok óta meglévő felügyeleti kötelezettségünket.

VÉGJEGYZET

1. Ezen tanulmány a szerző egyéni véleménye, s nem azonosítható egyetlen intézmény hivatalos álláspontjával sem.
2. Ez a tanulmány egy kiegészítő írásnak az „iker-cikke” : ALGY: Solution of „Bonus-problem” (Manuscript, Budapest, March 2009, in Edition)
3. „Paradigmán... olyan, általánosan elismert tudományos eredményeket értek, melyek egy bizonyos időszakban a tudományos kutatók egy közössége számára problémáik és problémamegoldásaik modelljeként szolgálnak.” KUHN, s. Thomas (1984): A tudományos forradalmak szerkezete (Gondolat kiadó, Budapest) 11. old.
4. Az „euró-atlanti civilizáció” fogalmára és a jelenlegi válság különböző típusaira – továbbá az egymáshoz való kapcsolódásukra vonatkozóan részletesen ALGY: ld. A „pénzügyi” és a „pénzügyi” válság kapcsolata (Pénzügyi Szemle, 2009/2, 55. évfolyam)
5. Íme néhány példa a totális csőd nagyságrendjének megítéléséhez. Az elmúlt évtizedben a világ egy éves GDP-jének (flow) megfelelő vagyon-érték (stock) „veszett el”, azaz az elmúlt évtized gazdasági növekedésének jelentős része vált semmivé. Az állami és jegybanksi megmentési segély/támogatási/ stb. programok teljes összegét kb. 4-6000 Mrd. USD-ra teszik, ám egyrészt ember nincs, aki át tudná tekinteni a naponta növekvő összeget, másrészt a jövőbeli finanszírozás, s harmadrészt annak globális kizsorító hatás következményeit. Az IMF becslése szerint az amerikai származású rossz befektetési eszközök amerikai vesztesége 2009. márciusának végéig kb. 2000 Mrd \$-ra tehető. S ugyanekkora összegre becsülik azt az összeget, amelyet még „realizálni kell.” (Ld. Roger Altman sokat mondó című cikkét: „Why this will not be a normal cyclical recovery” (Financial Times, 2009. április 6; 9. old. Ez utóbbit azonban az IMF áprilisi Stabilitási Riórtja már 2700 Mrd. USD-ra tette, miközben a világ egészénél összesen már 4,2 ezer Mrd. USD többlet-igényt feltételezett. Az USA-ban tavaly 2,3 millió lakásra hirdettek meg kényszer-eladást, s az OECD-országok leg többjénél a II. világháború utáni legmagasabb munkanélküliségi számokhoz közelítenek, stb.

6. A világ és Európa pénzügyi felügyeleteinek fejlődés-történetére ld. Dimitri VITAS (1990): *Financial Regulation. Changing the Rules of the Games* (EDI of the World Bank, Washington D.C.); Freshfields-Bruckhaus-Deringer: *How Countries Supervise their Banks, Insurers and Securities Markets* (Central Bank Publications; London, 2004), BAV: *100 Jahre materielle Versicherungsaufsicht in Deutschland* (Berlin, Bundesaufsichtsamt für Versicherungswesen, 2001). A világ 172 országának felügyeleti rendszereire vonatkozó áttekintést ALGY: *Hogyan felügyelik a világban a bankokat, a biztosítókat és az értékpapírpiacokat* (A Freshfield Revisited) (In: MKT: *Sorsfordító esztendő* (42. Vándorgyűlés előadásai, TAS Kiadó, Budapest, 2005); és „Biztosításügy és felügyelete – hármas „szorításban „(Biztosítási Szemle 2007/9), s a legújabb összeállításra ld. Freshfields-Bruckhaus-Deringer: *How Countries Supervise their Banks, Insurers and Securities Markets*, (Central Bank Publications; London, 2008).
7. Az önkritikát is vállaló, fontosabb elemzések közül ld. „identified weaknesses “ in: “G20 Working Group on Enhancing Sound Regulation and Strengthening Transparency . Final Report” (Washington D.C., March 6, 2009; 4-5.old.) és Commission Decision of 23.1.2009. establishing the Committee of European Banking Supervisors”; a „Proposal for Decision of European Parliament and of the Council of establishing a Community Programme to support specific activities in the field of financial services, financial reporting and auditing “ (23.1. 2009., Brussels); továbbá: “Part III. Correcting regulatory weaknesses” in “Report of The de Larosiere-Group” (Brussels; 25/02/2009, 15-19. old.); EU Financial Services Committee: Consideration of Report by de Larosiere Group; „Chapter 1: What went wrong?” in: FSA: *The Turner Review . A regulatory response to the global banking crisis* (London, March 2009; p. 11-51) és a “important failures” in: Commission of European Communities: *European financial supervision* (Com (2009) 252 final, sec (2009) 715-716, Brussels, 27.05.2009; p. 2.)
8. A pre-kapitalista (pl. szakrális, ill. feudális, és város-állami , stb.) pénzügyi szabályozási és felügyeleti modellekre ld. ALGY: *ALGY: A „világi felügyelet” avagy a „felügyelt világ” kialakulása* (In: *Pénzügypolitikai stratégiák a XXI. század elején* (Akadémia Kiadó, Budapest, 2007).
9. Az „autonóm revízió” tartalmát képletesen világítja meg hazai nyílt híve, KATONA Lajos (1916) a „Pszikologia a pénzügyi revízióban” című tanulmányában: „Egy pénzügyi intézetnek megvan a maga tartalma és formája, megvan a maga teste és lelke, szelleme akár csak az embernek. Amidőn revízió alá veszek egy pénzügyi intézetet, ezzel célt egy komplett vélemény megalkotása, eszközeim között tehát csak oly fontos a pszikologia, mint amilyen elkerülhetetlen akkor, amikor egy emberről igyekszem véleményt teljessé tenni.” (In: *Pénzügyi intézetek szanálása és revíziója a gyakorlatban* (Budapest, Pallas Rt. Nyomdája; 192. old.)
10. A német, ún. anyagi felügyelet elméleti alapját von Mohl pontosan megadta már egy eredetileg 1833-ban megjelent, s később alapművé vált írásában : „A dolog jelentősége és a súlyos visszaélések lehetősége miatt jogosult egy olyan szigorú felügyelet létrehozása, amelyik nem engedi az alkalmatlan feltételek, a trehány ügymenet vagy a rosszindulatú bűnözés lehetőségét, az ügyfelek becsapását, vagy végső soron az egész intézménynek az ezekre tehető érintettek kárára való kihasználást. Ezért jogosult és köteles egyben a kormány nem csak az intézmény alapszabályát... megvizsgálni, hanem a rendőrhivatalnokaival folyamatosan figyelemmel kell kísérnie annak betartását és általában is az intézmény tevékenységéből adódó hatásokat.” MOHL, Robert von (1866): *Die Polizey-Wissenschaft nach Grundsätzen des Rechtsstaates*, 3. Bd., 3. Afl., S. 149. ; in: BAV(2001): 10.-11. old.
11. A globális világgazdaság és a „Wall Streeti Aranyláz” okaira, összefüggéseire és jellemzőire vonatkozóan ld. ALGY: *A „pénzügyi” és a „pénzügyi” válság kapcsolata* (Pénzügyi Szemle, 2009./1-2) és ALGY: *A globális pénzügyi kettős körforgása* (A „paralel banking” pénz- és infláció-elméleti alapjai) (Budapest, 2009. március; Megjelenés alatt). A legkülönbözőbb pénzügyi technikai újítások bemutatására és értékelésére ld. a Hitelintézeti Szemle 2008./5. számában megjelent kiváló „Subprime” – összeállítást, ill. Almási Miklós: *Hová tűnt az a rengeteg pénz?* (Atheneum; Budapest, 2009) Kevin Phillips összeállítására is építő történelmi listáját (71. old.).
12. A pénzügyi szabályozás és felügyelés korrekciója elképzelésének okaira és tényezőire ld. ALGY „vihar előtti” tanulmányát: „Biztosításügy és felügyelet – hármas „szorításban” (A felügyelet-szabályozási normák újkori fejlődéstörténetének vázlata) (Biztosítási Szemle; 2007/9; 3-40. old)
13. Nem ezen tanulmány és szerzőjének feladata a „kockázat-alapú felügyelés fontos és vitatható alkotmányos – mindenekelőtt a pénzügyi intézetek és ügyfelek közötti különbségtétel jogosultsága, ennek az állami bürokratakhöz való telepíthetősége, a felügyeleti díj és a felügyeleti szolgáltatás, a felügyeleti tartalékok és a bírságpénzek felhasználásának, stb. – érzékeny kérdéseivel való foglalkozás.
14. Nem ezen dolgozat témája az, hogy bizonyítást nyerjen: a világ minden eddig szabályozási-felügyeleti rendszere ún. kockázati alapú volt, azaz ez a szóhasználat – valószínűleg nem is teljesen véletlenül – erősen félrevezető. S nem itt kell bizonyítani, hogy minden felügyeleti rendszer alapkérdései a következők:
 - milyen kockázatokat és miért (mi végett) éppen azokat akarják vizsgálni ,
 - hogyan , milyen módszerekkel kívánják elemezni a kockázatokat, s
 - milyen kockázatokat akar avagy éppen hogy’ nem akar egy-egy társadalom, ill. a pénzügyi felügyelete elfogadni, ill. szankcionálni?”
15. Almási (2009) i.m. szerint az AIG négyszázszoros fedezet-áttétellel vállalta a Lehman Brothers által kibocsátott „vonal alatti” CDO-kötelezettségét, ill. a Nobel-díjas „modellezőket” felvonultató (s gyorsan megbukó) LTCM 4,8 Mrd. USD-ra 1250 Mrd. kockázatot vállalt be. (37. és 42. old.)

16. Külön tanulmányt – de legalábbis végiggondolást érdemel - minden ország felelős szellemi és politikai elitje részéről az, hogy vajon a „klasszikus” felügyeleti paradigmáról a „kockázat-alapúra” való áttérés vajon

- „kinek” (mely országoknak, vállalatoknak, stb.) előnyös, s ezért kik, s miért is állnak ezen javaslatok mögött, ill.
- „kinek”, s mennyiben, miben hátrányos és mit tehetnek ezen alanyok a veszteségeik csökkentése érdekében, továbbá
- végül is ki fizeti ezen paradigma-váltás költségeit, s végezetül:
- hogyan is érinti tehát ez a váltás a mi országunkat?!

17. A „Modern” paradigma ezen bornírtására vonatkozóan képzeljünk el egy olyan világot, amelyben az élet (bármely) más területén – pl. a gyógyszerekénél, az elektromos eszközöknél, a gépjárműveknél, az élelmiszereknél, stb. – megtiltanák, hogy egy (bármilyen, de) közérdeket védő szervezet előzetesen ne vizsgálná meg a termékeket abból a szempontból, hogy azok nem „mérgezők”, „romboló” hatásúak, „tömegpusztítók”, stb. S tennék ezt arra hivatkozva, hogy „hiszen a vásárló elolvashatja a termék-leírást, s a kapcsolódó szerződési feltételeket?”.

18. Az „anyagi”, avagy „kontinentális” jellegű pénzügyi felügyelet az a munka-szervezeti keret, munkarend, módszertan, eszköztár és személyi állomány, stb., amelyiknél elsődlegesen a pénzügyi felügyelet

- (magánjogi) szerződéseinek tartalma (anyagi jog) és formája (eljárásjog), továbbá
- a (belső, nem-nyilvános) üzemgazdasági (elsősorban díj- és költség) adatainak

előzetes, rendszeres gyűjtése elemzése, értékelése és (szükség esetén) a tevékenységük előzetes (ex ante) megváltoztatásának kikényszerítése is a felügyelet joga és kötelessége. A fogalom részletes bemutatására ld. TALLÓS János (1932): A biztosító magánvállalatok állami felügyeletének feladatai (A szerző kiadása, Budapest) 36-352. old.

19. A pénzügyi”, avagy „angol(szász)” jellegű pénzügyi felügyelet az a munka-szervezeti keret, munkarend, módszertan, eszköztár és személyi állomány, stb., amelyiknél a Felügyelet elsődlegesen a pénzügyi felügyelet

- (múltbeli) eredeti és származtatott pénzügyi mutatói alapján kialakított,
- a (jövőbeli vészhelyzetekre vonatkozóan) perdöntő erejű bizonyítékokat szolgáltatni tudó, ún. vész-előrejelző (nyilvános módszertan alapján tesztelt, folyamatosan adaptált matematikai-statisztikai) modellek alapján

jogosult és köteles a pénzügyi felügyeletre vonatkozó adatokat gyűjteni, s azokat elemezni, értékelni és tevékenységüket utólagosan (ex post) korlátozni. Az „anyagi” és a „pénzügyi” felügyeleti modell összevetésére ld. pl. ALGY (1998): Ellenőrzés a biztosításügyben (Ellenőrzési Szemle; Budapest; 1998/ IV. szám) i.m. 35-38. old. és részletesen ALGY (2004): A magyar pénzügyi felügyelet mai elvi-elméleti problémái c. tanulmány 1. sz. melléklete (PSZÁF; Budapest; FT-iratok, 005/ALGY/2004)

20. Már itt érdemes megjegyezni, hogy valamennyi tényezőnél alapvető és objektív érdekelletét az egyik oldalon prudenciális, a másik oldalon pedig a fogyasztó- ill. versenyvédő intézmények, szervezeti egységek között. Az előbbiek ugyanis akkor nyugodtak, hogy ha az ezzel kapcsolatos költségek viszonylag magasak – azaz, általában „komoly” szereplők a kockázat-átvállalók -, míg az utóbbiak a minél alacsonyabb ügyfelet terhelő költségek elérésében érdekeltek, nem mindig végiggondolva az így igénybe vett szolgáltatók színvonaltalanságából adódó kockázatokat és pótlólagos költségeket.

21. Pontosan a korábban kimondottan sikeres Northern Rock bukása (utáni döbbenetes pénz- és tőke-piaci „kiszáradás”) igazolta, hogy ezen 3 tényező egyikét sem lehet csak „X százalékosan”, avagy „másodlagosan (subprime) elfogadhatónak” minősíteni. A teljes ALM áttekintésével kell a Felügyelet és a Felügyelt folyamatos párbeszédében feltárni, hogy – mikor, honnan és milyen áron – képesek még az extrém esetekben (a sokat emlegetett „tail”-helyzetekben is) is mindenkor, s legalább a szerződéses feltételek érvényességi idejéig, biztosítani a kötelezettségek teljesítésének 3 alapvető üzemgazdasági követelményét.

22. Ebből is következik a csak a (szavatoló)tőke-alapon nyugvó szabályozási mai paradigma újabb kettős elvi hibája: nem elég, hogy csak egyetlen tényezőt emel ki és abszolutizál a pénzügyi felügyeleti tevékenység átfogó és értéksorrendű értékelési folyamatából, hanem ráadásul még azt az egy „archimedesi pontot” is éppen a legutolsó, a „reziduális” tételben véli felfedezni. (Míntha egy kutya farkát dörzsölve próbálnánk megállapítani, hogy vajon egészséges-e még az egész állat ...)

Megjelent a Hitelintézet Szemle 2009/4. számában.

Az Európai Bizottság közzétette az új európai pénzügyi felügyeleti struktúra létrehozását célzó jogszabályi javaslatait

Az Európai Bizottság szeptember 23-án fontos jogszabálytervezeteket tartalmazó csomagot fogadott el, hogy jelentős mértékben erősítse az európai pénzügyi ágazat felügyeletét.

Afokozott együttműködésre irányuló intézkedések célja a pénzügyi stabilitás tartós javítása az EU egészében; azonos technikai szabályok következetes alkalmazásának és érvényesítésének biztosítása; a rendszerszintű kockázatok kellő időben történő azonosítása; és sokkal hatékonyabb közös fellépés biztosítása rendkívüli helyzetekben és a felügyeleti hatóságok közötti nézeteltérések megoldása terén. A jogszabályok létrehozják az új Európai Rendszerkockázati Testületet (ESRB), amelynek feladata a pénzügyi rendszer egészét fenyegető kockázatok feltárása és mindenekelőtt gyors cselekvést igénylő korai figyelmeztetések kiadása. Rendelkeznek a nemzeti felügyeleti hálózatából álló Pénzügyi Felügyeleti Európai Rendszerének (ESFS), valamint a banki, biztosítási és foglalkoztatónyugdíj-ágazatban három új európai felügyeleti hatóságnak a felállításáról is.

José Manuel Barroso, az Európai Bizottság elnöke így nyilatkozott: „Manapság már nemcsak nemzeti, hanem európai és globális pénzügyi piacokról beszélhetünk. Ezért szükség van európai szintű és az egész világra kiterjedő felügyeletükre is. Ma – a tagállamok politikai támogatásával és a de Larosiere-jelentés alapján – új európai felügyeleti rendszer létrehozására teszünk javaslatot. Célunk az, hogy megóvjuk az európai adófizetőket a 2008. őszi súlyos válság megismétlődésétől, amikor a kormányoknak eurómilliárdokat kellett áldozniuk a bankok megmentésére. Ez az európai rendszer ösztönözheti hasonló kialakítását világszinten, és Pittsburgh-ben emellett fogunk szót emelni.”

A belső piacért és a szolgáltatásokért felelős biztos, Charlie McCreevy a következőket nyilatkozta: „Ez a csomag bizonyítja, hogy a Bizottság gyorsan és határozottan lép fel, ha az európai pénzügyi felügyelet terén tapasztalható hiányosságok megszüntetéséről és egy újabb pénzügyi válság jövőbeli elkerüléséről van szó. Javasolni fogom a Tanácsnak és a Parlamentnek a csomag gyors elfogadását, hogy az új rendszer 2010-ben megkezdhesse működését.”

„Az EU pénzügyi stabilitását fenyegető kockázatok feltárása és elkerülése céljából létrehozott Európai Rendszerkockázati Testület (ESRB) és a felügyelet intézményi szinten történő javítására irányuló új intézkedések nagyban hozzájárulnak majd pénzügyi rendszerünk kiegyensúlyozatlanságának megszüntetéséhez és pénzügyi felügyeleti rendszerünk gyenge pontjainak kiküszöböléséhez, hiszen részben ezek is okolhatók a pénzügyi válság kialakulásáért” – tette hozzá Joaquín Almunia, a gazdasági és pénzügyekért felelős biztos.

A jelenlegi pénzügyi válság felszínre hozta az EU felügyeleti keretének problémáit, mindenekelőtt, hogy a több mint egy évtizede megteremtett egységes európai piac ellenére a felügyelet továbbra is széttagolódik nemzeti hatóságokra; felhívta továbbá a figyelmet a páneurópai intézmények jelentőségére.

Az elfogadott jogalkotási javaslatok a makro- és a mikroprudenciális felügyeleti szint hiányosságait egyaránt kezelik a következők létrehozásával:

- az Európai Rendszerkockázati Testület (ESRB), amely ellenőrzi és értékeli a pénzügyi rendszer egészének stabilitását fenyegető kockázatokat (makroprudenciális felügyelet). Az ESRB korai figyelmeztetéseket fog kiadni az esetleg kialakuló rendszerszintű kockázatokról és adott esetben ajánlásokat tesz a kockázatok kezelésére.
- A nemzeti pénzügyi felügyeleti hálózatából álló Pénzügyi Felügyeleti Európai Rendszerének (ESFS) feladata lesz az egyedi pénzügyi intézmények felügyelete (mikroprudenciális felügyelet), együttműködve a jelenleg a banki, biztosítási és foglalkoztatónyugdíj-ágazatban működő bizottságok átalakításával létrehozott új európai felügyeleti hatóságokkal, vagyis az Európai Bankfelügyeleti Hatósággal (EBA), az Európai Biztosítási és Foglalkoztatónyugdíj-felügyeleti Hatósággal (EIOPA) és az Európai Értékpapír-piaci Felügyeleti Hatósággal (ESMA).

Az ESRB hatáskörébe tartozik, hogy ajánlásokat és figyelmeztetéseket adjon ki a tagállamoknak (többek között a tagállami felügyeletnek) és az európai felügyeleti hatóságoknak, amelyeknek be kell tartaniuk ezeket, illetve meg kell indokolniuk, ha nem felelnek meg a bennük foglaltaknak. Az EKB, a nemzeti központi bankok, az európai felügyeleti hatóságok és a nemzeti felügyeleti vezetői részt vesznek az ESRB munkájában. Az ESRB létrehozása összhangban van számos többoldalú vagy az Uniót kívül indított kezdeményezéssel, többek között a Pénzügyi Stabilitási Tanácsnak (FSB) a G20 országok általi megalapításával.

Ami a mikroprudenciális felügyeletet illeti, jelenleg három, pénzpiaci szolgáltatásokkal foglalkozó bizottság látja el az Európai

Unióban a mikropénzügyi felügyeletet (egyedi pénzügyi intézmények felett), de ezeknek csak tanácsadói hatáskörük van: az európai bankfelügyelők bizottsága (CEBS), az európai biztosítás- és foglalkoztatóinyugdíj-felügyelet bizottsága (CEIOPS) és az európai értékpapír-piaci szabályozók bizottsága (CESR).

Az új hatóságok átveszik az említett bizottságok feladatait, emellett hatáskörük tovább bővül, többek között a következőkkel:

- technikai standardokra irányuló javaslatokat dolgoznak ki, a jobb szabályozási elveket betartva;
- rendezik a nemzeti felügyelet között kialakuló nézetkülönbségeket olyan területeken, ahol a jogszabályok együttműködést vagy megállapodást írnak elő;
- hozzájárulnak a technikai jellegű közösségi szabályok következetes alkalmazásának biztosításához (többek között szakértői értékelésekkel);
- az európai értékpapír-piaci felügyeleti hatóság közvetlen felügyeletet gyakorol a hitelminősítő intézetek felett;
- rendkívüli helyzetekben összehangolják a cselekvést.

A javaslatokat széles körű konzultáció keretében vitatták meg, azt követően, hogy a Barroso elnök által megbízott és az IMF korábbi ügyvezető igazgatója, Jacques de Larosiere által elnökölt szakértői csoport kiadta ajánlásait, majd május vége és július közepe között, miután a Bizottság ismertette javaslatait az Európai Tanáccsal. A júniusi EU-csúcstalálkozó jóváhagyta az új felügyeleti keretet és a szükséges jogszabályok mielőbbi elfogadására szólított fel.

2009. szeptember 23.

[Az Európai Bizottság közzétette az új európai pénzügyi felügyeleti struktúra létrehozását célzó jogszabályi javaslatait](#)

A 3L3 Bizottságok üdvözlik az európai pénzügyi felügyelet új intézményi rendelkezéseit

A harmadik szintű bizottságok – a CESR, a CEBS és a CEIOPS – üdvözlik az Európai Bizottság által közzétett törvényjavaslatokat, amelyek új keretet adnának az EU pénzügyi felügyeletének.

Osztik a Bizottság céljait az EU pénzügyi architektúrájának nagyratörő bővítésére, a felügyelet minőségének és következetességének javítására, a határokon átnyúló csoportok felügyeletének megerősítésére és az egységes piacon minden pénzintézetre érvényes egységes európai szabálykönyv létrehozására.

A harmadik szintű bizottságok hangsúlyozni kívánják annak fontosságát, hogy az új Európai Pénzügyi Felügyeleti Rendszer és az Európai Rendszerkockázati Tanács (ESRB) töltsék be az új intézményi szerkezet két fő és egymástól független pillérének szerepét, valamint teljes mértékben támogatják a felügyeleti hatóságok aktív részvételét az ESRB-ben.

A Bizottság arra tesz javaslatot, hogy a jelenlegi harmadik szintű bizottságokra épülve három felügyeleti hatóság (ESMA, EBA és EIOPA) jöjjön létre.

A felügyeleti hatóságok felé való zökkenőmentes átmenet biztosítására a leghatékonyabb módszerként evolúciós megközelítést látjuk, amellyel a kezdetektől hasznosítható a jelenlegi hármas szintű bizottságokban rendelkezésre álló szakértelem. Szintén hangsúlyozzuk annak fontosságát, hogy megmaradjon az új hatóságoknak a mostani kormányzati rendelkezésekben biztosított függetlensége.

Készek vagyunk aktívan hozzájárulni a törvényjavaslatok további finomításához, valamint ahhoz, hogy új, hatékony, és megfelelő felhatalmazással rendelkező felügyeleti hatóságok jöjjenek létre.

2009. szeptember 23.

[A 3L3 Bizottságok sajtóközleménye](#)

A CEBS új elnököt és alelnököt választott

Az Európai Bankfelügyelők Bizottsága (CEBS) örömmel jelenti, hogy új elnökének Giovanni Carosio-t nevezte ki. Carosio 2009. szeptember 1-én vette át az elnöki tisztséget, amelyben Kerstin af Jochnick-ot követi, aki ezt a tiszte 2008 januárja óta töltötte be, és akit nemrégiben a Svéd Bankszövetség új ügyvezető igazgatójává neveztek ki.

Giovanni Carosio 2008 januárja óta a CEBS alelnöke volt. 2007 januárja óta a Bank of Italy, az olasz központi bank főigazgató-helyettese. Miután a római közgazdasági egyetemen 1967-ben végzett, valamint a cambridge-i egyetemen posztgraduális tanulmányokat folytatott, 1970-ben kezdett el dolgozni a Bank of Italy-nél, ahol a monetáris politikai területen töltött kezdeti időszakot követően a bankfelügyeletben több vezető pozíciót is betöltött.

„Nagy megtiszteltetés, hogy a CEBS új elnökeként Giovanni urat üdvözölhetjük”, nyilatkozta af. Jochnick asszony. „A bankfelügyeletben szerzett tapasztalata és az arra való rálátása nagy értéket képvisel ezekben az időkben, amikor a szabályozói rendszer szerkezete gyökeres változásokon megy át. Giovanni-nak a pénzügyi elemzési területen szerzett tapasztalata a felügyeleti funkcióval ötvözve hatalmas nyereség lesz a Bizottság számára”.

Carosio, aki ez év végéig a 3L3 (háromszintű) bizottság soron következő elnöke is lesz, a következőket mondta: „Nagy örömmel nézek CEBS-elnöki munkám elébe, különösen az elkövetkezendő időszakban előttünk álló azon kihívások miatt, amelyek az EU-n belüli felügyeleti együttműködés megerősítésével járnak majd, valamint ahhoz kapcsolódnak, hogy a jelenlegi Bizottság zökkenőmentesen alakulhasson át az új Európai Bankhatósággá. Együttal szeretnék köszönetet mondani a távozó elnök asszonynak, af Jochnicknak is, aki a válságos időkben nagyszerűen irányította a Bizottságot és a jövőbeni Hatóság alapjainak lerakását is kiválóan vezényelte le.”

Szeptember 1-étől a CEBS új alelnöke Thomas Huertas, és a CEBS Felülvizsgálati Panel elnökségét is ő vette át. Huertas az Egyesült Királyság felügyeleti hatóságának, az UK FSA-nak bankszektorért felelős igazgatója, a CEBS Hivatal (Bureau) tagja, valamint a CEBS Prudenciális Szabályozási Szakértői Csoportjának elnöke.

A CEBS Hivatal (Bureau) további tagjai Thomas Schmitz-Lippert a németországi Pénzügyi Szervezetek Szövetségi Felügyeletétől (a Bafintól), Fernando Vargas a spanyol központi banktól, a Bank of Spaintól, Erdős Mihály a magyarországi Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletétől, Andrzej Reich a Lengyel Nemzeti Banktól (2009. szeptember 27-ig), valamint Henk Brouwer a Holland Központi Banktól (2009. szeptember 28-ig).

A Hivatal feladata nem más, mint a stratégiai fontosságú ügyek, valamint a CEBS-megbeszélések napirendi pontjainak előkészítése és tárgyalása. Ezen kívül az elnöknek és a bizottságnak a költségvetési és adminisztratív kérdésekben is tanácsokat ad és segítséget nyújt.

2009. szeptember 1.

[A CEBS sajtóközleménye](#)

A CEBS rövid összefoglalója a működési kockázati kérdések implementációjával kapcsolatos kiegészítő iránymutatásokról

Az Európai Bankfelügyelők Bizottsága (CEBS) 2009. szeptember 8-án adta ki „A működési kockázati kérdések implementációjával kapcsolatos kiegészítő iránymutatások rövid összefoglalója” c. dokumentumot (a továbbiakban: az Összefoglaló), valamint egy, a CP21-gyel kapcsolatos három hónapig tartó konzultációt és egy, ehhez kapcsolódó nyilvános meghallgatást követő visszajelzési dokumentumot.

Az AMA és IRB módszerek bevezetésére, jóváhagyására és értékelésére vonatkozó iránymutatások (a GL10) 2006 áprilisban történt kiadását követően az CEBS folytatta a működési kockázatot kezelni hivatott AMA, a sztenderdizált /alternatív sztenderdizált (TSA/ASA) és az Alapmutató (Basic Indicator, BIA) módszerek bevezetéséből eredő kérdésekkel kapcsolatos munkáját. E munka eredményét tartalmazza az Összefoglaló, amely a CEBS által a célból létrehozott dokumentumok rendszeresen frissített útmutatójaként szolgál, hogy a kijelölt kérdésekre választ adjon, valamint támogassa az országos hatóságoknak az egyes intézmények által bevezetett működési kockázati keretrendszerek értékelésére és felülvizsgálatára irányuló munkáját.

Az Összefoglaló nyilvánosságra hozott változata az útmutató dokumentumok első sorozatát tartalmazza, nevezetesen „A működési kockázat és a működési kockázatból eredő veszteség terjedelme”, „Az USE teszt az AMA által érintett cégeknél” és „Az AMA-tőke kihelyezése” címűeket.

Az Összefoglaló megfogalmazásánál a CEBS az érintett szektortól is kapott támogatást. A válaszadók általában támogatták az Összefoglaló azon célkitűzését, hogy a felügyeleti gyakorlatok legyenek egységesebbek és a működési kockázat tekintetében mind a rendszeren belül, mind a bankok között legyen nagyobb konzisztencia, különösen azokon a területeken, amelyek a CRD-ben (a tőkekövetelmény-direktívákban) és az előző CEBS-dokumentumokban kevés figyelmet kaptak.

A legtöbb megjegyzést az Összefoglaló első dokumentumához (a terjedelemből származó iránymutatásokhoz) fűzték. A dokumentumot a szektor képviselőinek véleménye alapján átdolgoztuk, pontosítva a kritériumokat és az arra vonatkozó példákat, hogy a működési kockázat terjedelmébe a piaci vagy stratégiai kockázat tekintetében mely eseteket számítsuk bele, és melyeket ne. Ezen kívül a függő veszteségek és az időzítés hatásai fogalmak jelentését is tisztáztuk, és azok használatát az AMA által érintett intézményeknél vezetési és mérési célokra korlátoztuk. A hajszálon múlt veszteségekre, a működési kockázatból származó nyereségekre/haszonra, valamint a tőkealternatíva-költségekre/elvesztett bevételekre a CEBS egy arányossági elvet vezetett be és tisztázta, hogy ezek a fogalmak főleg vezetési célokra alkalmasak.

[A CEBS sajtóközleménye](#)

Miután az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa elfogadta a biztosítási és viszontbiztosítási tevékenység megkezdéséről és annak folytatásáról szóló új irányelvet, amely a jelenleg hatályos 13 irányelv újrakodifikálása mellett tartalmazza a Szolvencia II néven elhíresült új szabályokat is, a Felügyelet kiemelten fontosnak tartja azt, hogy folyamatos, rendszeres tájékoztatás nyújtásával segítse a felkészülést az új szabályrendszerre.

Ennek érdekében a Felügyelet 2009 júniusától negyedéves rendszerességgel foglalja össze a Szolvencia II projekttel kapcsolatos főbb eseményeket, fejleményeket, ezáltal átláthatóvá teszi az egyébként szerteágazó folyamatot – benne a felügyeleti lépéseket, munkafolyamatokat –, és lehetőséget biztosít a 2012. október 31-i hatályba lépésig tartó felkészülésben a kiemelt kérdések megvitatására, egyeztetésére.

Szolvencia II – A hatályba lépésig tartó program

EMLÉKEZTETŐ:

Mint a PSZÁF 2009. májusi Hírlevelében közzétettük, az Európai Parlament elfogadta a Szolvencia II irányelvet.

Az irányelv angol szövege [itt](#) található. Azóta megszületett a magyar fordítás első változata is, mely elérhető [itt](#).

A hatályba lépési folyamatot bemutattuk a 2009. júniusi Hírlevélben közölt táblázatban. Ezek azok az időpontok, amelyeket a felkészülés érdekében minden érintett intézménynek szem előtt kell tartania. Az ott bemutatott folyamatok változatlanok a QIS5 kivételével, mely halasztásra került!

A QIS5 tervezett ütemezése az EC 2009. júniusban CEIOPS-hoz írt levele alapján 2010. augusztus-november, 2011. áprilisra tervezett zárójelentéssel.

FONTOSABB DÁTUMOK

2009. március-november:

A 2. szintű szabályozásra vonatkozó CEIOPS javaslatok konzultációs időtartama

2009. december 15:

Válasz megküldése a PSZÁF kérdőívére (gap analysis eredményei)

2010 ősz:

5. mennyiségi hatástanulmányban való részvétel

2011 nyár-ősz:

Szolvencia II adatszolgáltatási rendelettervezet megismerése, véleményezése

2012. október 31.:

A Szolvencia II irányelv hatályba lépése

A CEIOPS konzultációs anyagai

2009. március 26-án a CEIOPS konzultációra bocsátotta a 2. szintű végrehajtási rendeletekkel kapcsolatos javaslatainak első csomagját.

A 12 konzultációs anyag számos részletkérdést tárgyal az I. pillér, a II. és III. pillér főbb elemei közül (mint a legjobb becslés kalkulációja (CP 26), a szegmentáció kérdésköre (CP 27), a partner kockázat értékelése (CP 28), a járulékos tőkeelemek tartalma (CP 29), a jövőbeni díjak kezelése (CP 30), a pénzügyi fedezeti technikák (CP 31); a jövőbeni menedzsment intézke-

désekkel kapcsolatos feltételezések (CP 32); vállalatirányítás (CP 33), átláthatóság (CP 34), az eszközök és egyéb, biztosítástechnikai tartalékokon felüli kötelezettségek értékelés (CP 35), a SPV-k (CP 36); a belső modellek (CP 37)).

A vitaanyagokat 2009. június elejéig lehetett véleményezni. A CEIOPS 2009. június végi Taggyűlésén tárgyalta a beérkezett észrevételeket.

A CEIOPS Taggyűlésének 2009. június 30-július 1-i ülését követően a 2. szintű végrehajtási rendeletekkel kapcsolatos javaslatainak második csomagját 2009 júliusában publikálta. A 26 konzultációs anyag további területeken fogalmaz meg javaslatokat a leendő részletszabályokra – az első csomaghoz hasonlóan – mindhárom pillér, valamint a csoportfelügyelet területén (mint a biztosítástechnikai tartalékok értékelési kérdései (CP 37, 39-45), a rendelkezésre álló szavatoló tőke meghatározása és bevonhatósága (CP 46), a szavatoló tőke szükséglet standard modellje több moduljának részletezése (CP 47-54), a minimális szavatolótőke számítása (CP 55), a belső modell engedélyezésekkel kapcsolatos eljárások (CP 56), a többlet tőkekövetelmény (CP 57), adatszolgáltatás (CP 58), juttatási rendszerek (CP 59), csoport szolvencia értékelése (CP 60), csoporton belüli tranzakciók és kockázatkonzentrációk (CP 61), a felügyeleti kollégiumok működése (CP 62)).

Ezekre az anyagokra több, mint 20.000 észrevétel érkezett 105 piaci szereplőtől. (A CEIOPS ezzel kapcsolatosan 2009. szeptember 14-én kiadott sajtóközleménye elérhető [itt](#)).

A vitaanyagokat és a rájuk érkezett észrevételeket elérhetik [itt](#).

Az észrevételek kiértékelését követően a CEIOPS októberi Taggyűlése fogadja el az Európai Unió Bizottsága részére átadásra kerülő, a 2. szintű végrehajtási rendeletekkel kapcsolatos javaslatok 1. és 2. csomagját, valamint megtárgyalja és konzultációra bocsátja (várhatóan 2009. december 11-ig) a javaslatok 3., utolsó csomagját.

A juttatási rendszerekről szóló vitaanyagról

A válság során szerzett tapasztalatok alapján merült fel az igény arra, hogy a juttatási rendszerekkel kapcsolatban részletes elvárások kerüljenek megfogalmazásra.

A kérdés szorosan kapcsolódik a vállalatirányítás témáihoz, így az a döntés született, hogy a juttatási rendszerekkel kapcsolatos prudenciális elvárásokat nem elkülönülten, hanem a vállalatirányítás rendszerébe ágyazva tárgyalják majd az anyagok. Ugyanakkor a Vállalatirányításról szóló CP (No. 33) már 2009. március végén külső véleményezésre került, így ebben az anyagban kiemelten csak a juttatási rendszerekkel kapcsolatos kérdések kerülnek tárgyalásra. A terv azonban az – mint, ahogy azt az anyag rögzíti több helyen – hogy a jövőben ezek a javaslatok bekerülnek a vállalatirányítással kapcsolatos CEIOPS ajánlás szövegébe.

Ez a rövid, de várhatóan annál nagyobb vitákat kiváltó anyag tárgyalja a juttatási rendszerekkel kapcsolatos követendő elveket és a felügyeleti hatóság szerepét.

Összesen 6 elv került megfogalmazásra, melyek a majdani CEIOPS javaslatot képezik a 2. szintű szabályozás tartalmára. Ezek:

1. elv: A biztosítónak rendelkeznie kell egy juttatási politikával, amely összhangban van a biztosító stratégiájával és kockázati profiljával, céljaival, értékeivel, kockázatmenedzsment gyakorlatával, hosszú távú, cégszintű érdekeivel és teljesítményével.

2. elv: A juttatási rendszerről szóló politikának az arányosságot és a kockázatokat alapul véve ki kell terjednie a szervezet egészére, minden szintjére és minden munkavállalójára és speciális szabályokat kell tartalmaznia az igazgatóság, felügyelőbizottság, felső szintű menedzsment és a kockázatok vállalásával járó tevékenységet végző személyzet esetében, figyelembe véve az ő kiemelt szerepüket. (a szöveg általában az „administrative or management body” kifejezést használja, mivel az EU tagállamokban nem általános az a kétfelé osztott vezetési modell, mint nálunk – azaz, hogy van igazgatóság és FB is.)

3. elv: A juttatási rendszernek világos, átlátható és eredményes vállalatirányítási rendszerbe kell beépülnie, ideértve annak meghatározását, hogy mit értenek juttatási rendszerről szóló politikán és annak felvigyázásán; továbbá a vállalkozás ebből származó előnyeinek és kockázatainak előrettekintő módon történő felmérését. Lehetőség szerint egy bizottságot kell létrehozni, amely szorosan együttműködik az igazgatósággal és a felügyelőbizottsággal, természetesen figyelembe véve az adott intézmény sajátosságait (méretét, tevékenységének komplexitását).

4. elv: Ha a juttatási rendszer fix és változó elemeket tartalmaz, akkor ezek egyensúlyát meg kell teremteni olyan módon, hogy a fix elemek a teljes juttatás megfelelően magas arányát tegyék ki, ezáltal a vállalkozás egy teljesen rugalmas jutalmazási (bónusz) rendszert tud működtetni.

A változó elemek alapulhatnak az egyéni és kollektív teljesítmények felmérésének kombinációján, úgy mint pl. az adott üzleti terület teljesítményén és a vállalkozás vagy csoport átfogó eredményén.

A jelentős jutalom (bónusz) kifizetés nagyobb részének – függetlenül a kifizetés formájától – tartalmaznia kell egy rugalmas és halasztott komponenst is, amely figyelembe veszi a vállalkozás üzletmenetének természetét és időtávját.

5. elv: A személyre szabott juttatások esetében az egyéni teljesítmény megítélésénél a pénzügyi eredményeken felüli más tényezőket is figyelembe kell venni. A teljesítményértékelésnek, mint a jutalmak alapjának, tartalmaznia kell a jelenlegi és jövőbeli kockázatok miatti kiigazításokat a vállalkozás kockázati profiljának figyelembevételével; az igazgatóság, felügyelő bizottság és felső szintű menedzsment tagjai, valamint a kockázatok vállalásával járó tevékenységet végző személyzet esetében pedig figyelembe kell vennie a tőkeköltséget.

6. elv: A jutalmazási politikának átláthatónak kell lennie a vállalatban belül, és megfelelően közzé is kell tenni.

A felügyelet szerepével kapcsolatban az anyag rögzíti, hogy a felügyeletnek jelentős szerep jut abban, hogy a biztosítók megfelelően alkalmazzák ezeket az elveket. Az ellenőrzés a felügyeleti felülvizsgálati folyamaton (SRP) belül történik, ugyanakkor az intézménynek évente a juttatási rendszerről szóló politikáját meg kell küldenie a felügyeletnek. A CEIOPS majd 3. szintű ajánlást fog megfogalmazni arról, hogy milyen részletezettségűnek kell lennie annak a közzétételnek, amelyet ebben a témában az intézményeknek teljesíteniük kell.

A vitaanyag és az arra adott észrevételek elérhetőek [itt](#).

CEIOPS Review Panel aktualitásairól

A CEIOPS Review Panel (RP) 2008 augusztusában alakult, az ECOFIN ajánlása alapján, a másik két L3-as bizottságnál már működő ilyen munkacsoport mintájára, azzal a céllal, hogy megfelelőségi vizsgálatok („peer review”-k) végzése által ösztönözzék a Solvency 2 vívmányok nemzeti jogokba, gyakorlatokba való beépítését. A RP munkájában a Felügyelet is tevékenyen részt vesz.

A RP az év eleje óta dolgozik az első gyakorlatán, amely témája a felügyeleti közti együttműködés és információcsere a biztosításfelügyeletre vonatkozó Általános (General) és Helsinki Protokoll, valamint a foglalkoztatói nyugdíjpénztár felügyeletét ellátó hatóságokra vonatkozó Budapest Protokoll alapján. A munka két fázisból áll, első lépésben egy kérdőív kitöltése volt a tagfelügyelet feladata, amelynek a kiértékelése 2009. október hónapjában zárul, ekkorra készül el a RP összefoglaló jelentése, amely a 2009. október 29-i taggyűlés elé kerül benyújtásra. A felügyelet által adott egyedi válaszokat tartalmazó kérdőívek, az elfogadott összefoglaló jelentéssel együtt a CEIOPS honlapján, a nyilvános felületen teszi közzé.

Ezzel párhuzamosan, tehát 2009. szeptember-október hónapjaiban folynak a RP által a második fázist jelentő helyszíni megfelelőségi vizsgálatok („peer review-k”) előkészületei, amely során – az összefoglaló jelentés eredményei alapján – a RP kiválasztja a vizsgálandó tagállamokat, a vizsgálati programot, a vizsgálat módszertanát, amelyet elfogadásra szintén az októberi taggyűlés elé tár. A helyszíni vizsgálatok célja a kiválasztott tagfelügyelet gyakorlatának mélyebb megismerése, és ennek alapján összehasonlító tanulmány készítése. A megfelelőségi vizsgálatok 2009 novemberében, decemberében kezdődnek.

PSZÁF felügyeleti akciói

„GAP ANALYZIS”

Az Európai Parlament a 2009. április 22-i ülésén, az Európai Tanács ECOFIN a 2009. május 5-i ülésén elfogadta a biztosítási és viszontbiztosítási tevékenység megkezdéséről és folytatásáról szóló új irányelvet, az ún. Szolvencia II irányelvet. Az irányelv szövege szerint 2012. október 31-vel hatályba lép, minden további átmeneti idő nélkül, így az új, illetve módosított szabályokat 2012. november 1-től alkalmazni kell.

Kiemelten fontos tehát a biztosítók esetében annak ismerete, hogy az új szabályozás, mely területeken követel meg változtatásokat a személyi, tárgyi, technikai és pénzügyi területeken.

Annak érdekében, hogy az új követelményekre való felkészülési folyamatukat a Felügyelet közelebbről megismerhesse, vezetői körlevélben keresi meg azon biztosítókat, akik várhatóan az irányelv hatálya alá tartoznak majd (azaz a részvénytársaságokat és az ún. nagy egyesületeket).

A vezetői körlevélben a Felügyelet felkéri a biztosítókat, hogy 2009. december 15-ig adjanak tájékoztatást – egy részletes kérdőívre adott válaszok formájában – hogy mely területeken szükségesek jelentős fejlesztések, módosítások, ezeket milyen módon, milyen ütemezésben hajtják végre, illetve mely területeken látnak feloldhatatlan, csak a nemzeti jogszabályokba történő átültetések által kezelhető problémákat.

A kérdőívre adott válaszok mellett, azok alátámasztására a Felügyelet kéri, hogy a biztosítók intézkedési tervet is dolgozzanak ki, illetve nevesítsék a legfelsőbb döntéshozó fórum (Igazgatóság, Intéző Bizottság) azon tagját, aki a Szolvencia II felkészülésért a biztosítón belül felel.

A biztosítóknak szóló körlevél mellett a Felügyelet szükségesnek tartotta a két érdekképviselői szerv, a MABISZ és a MANBESZ közvetlen megkeresését is, egyrészt tájékoztatva őket erről a felügyeleti akcióról, másrészt tájékoztatást kérve az érdekképviselői szervezetek tervezett lépéseiről, illetve szakmai álláspontjáról. A MANBESZ esetében kiemelten fontos annak megismerése is, hogy a kisegyesületek a Felügyelet által feltételezett mentesülési jogukkal élni kívánnak-e.

A kérdőíves felmérés eredményéről 2010. első negyedévében további tájékoztatást adunk.

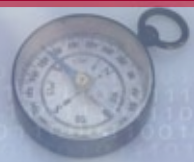
A vezetői körlevél és a GAP ANALYZIS anyaga elérhető [itt](#).

Hasznos linkek:

www.pszaf.hu

www.ceiops.eu

Ha kérdése, észrevétele van a Szolvencia II hírlevélben foglaltakkal, küldje a szolvencia2@pszaf.hu címre.

Pénzpiaci állásfoglalások

[pénzpiaci állásfoglalások](#)

Tőkepiaci állásfoglalások

[tőkepiaci állásfoglalások](#)

Pénztári állásfoglalások

[pénztári állásfoglalások](#)

Biztosítási állásfoglalások

[biztosítási állásfoglalások](#)

A PSZÁF Hírlevéllel, a benne szereplő információkkal kapcsolatos kérdésével, észrevételével keresse Binder István sajtósóvivőt a 489-9235-os telefonszámon vagy a binder.istvan@pszaf.hu elektronikus postacímen. Amennyiben szeretné, hogy hírlevelünk minden hónapban automatikusan megérkezzen az Ön e-mail címére, regisztráljon a Felügyelet honlapján (www.pszaf.hu). Szerkeszti a Szerkesztőbizottság
© Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete